

Хмельницький національний університет
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра слов'янської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Магістр

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.033 Слов'янські мови і літератури (переклад
включно), перша – польська

на тему: Онімний простір польських пісень (на матеріалі збірки «Pieśni
polskie i ruskie ludu galicyjskiego» Вацлава Залеського)

Шифр КРФПРмз.021099.01.03.00

студентки II курсу групи ФПРмз-21-1 _____ Світлани ВАСИЛИК

Підпис, дата

Керівник _____ Наталія ТОРЧИНСЬКА

Підпис, дата

До захисту допускаю:

Завкафедри слов'янської філології _____ Неля ПОДЛЕВСЬКА

Підпис, дата

Хмельницький, 2022

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	слов'янської філології
Освітній рівень	магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська
Освітня програма	освітньо-професійна

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри слов'янської філології
_____ (Неля ПОДЛЕВСЬКА)

19 жовтня 2021 року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу

ВАСИЛИК СВІТЛАНІ МИРОСЛАВІВНІ

1. Тема роботи «Онімний простір польських пісень (на матеріалі збірки «Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego» Вацлава Залеського)», затверджена на засіданні кафедри слов'янської філології 11 червня 2021 року, протокол № 11.

2. Термін подачі здобувачем вищої освіти завершеної роботи – грудень 2022 року.

3. Вихідні дані роботи:

Незважаючи на наявність праць Н. Колесник, М. Біолик, М. Карась та інших мовознавців, комплексного дослідження власних назв польських та українських народних пісень окремого регіону не було здійснено, що й зумовлює актуальність теми дипломної роботи.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік підлеглих розробці питань):

- виявити й зафіксувати власні назви у польських і українських піснях збірки;
- узагальнити теоретичні аспекти класифікації онімного матеріалу;
- проаналізувати за структурно-семантичним й етимологічним принципом виявлені оніми;
- виявити особливості функціонування онімів у піснях збірки та їх жанрову специфіку.

5. Графічного матеріалу немає.

6. Консультанти по роботі із вказівкою розділів, які їх стосуються			
Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання отримав
	НЕМАЄ		

7. Дата видачі завдання – 19 жовтня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН			
<i>№ з/ч</i>	<i>Найменування етапів кваліфікаційної роботи</i>	<i>Термін виконання етапів роботи</i>	<i>Примітка</i>
1.	Обрання теми кваліфікаційної роботи	Вересень 2021 року	
2.	Опрацювання наукової літератури з теми дослідження	Вересень-жовтень 2021 року	
3.	Збирання матеріалу, його первинна наукова інтерпретація	Вересень–листопад 2021 року	
4.	Написання першого розділу дипломної роботи	Грудень 2021 – березень 2022 року	
5.	Апробування результатів дослідження шляхом здійснення публікації в збірнику наукових праць та участі в конференціях	Жовтень 2021 року – листопад 2022 року	
6.	Написання другого розділу кваліфікаційної роботи	Квітень – червень 2022 року	
7.	Написання третього розділу кваліфікаційної роботи	Серпень – жовтень 2022 року	
9.	Написання «чорнового варіанту» дипломної роботи	До листопада 2022 року	
10.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	22 листопада 2022 року	
11.	Остаточне завершення кваліфікаційної роботи	Грудень 2021 року	
12.	Подача кваліфікаційної роботи на кафедру і її захист	Грудень 2022 року	

Магістрант _____

Світлана ВАСИЛИК

Керівник роботи _____

Наталія ТОРЧИНСЬКА

АНОТАЦІЯ

Тема роботи: **«Онімний простір польських пісень (на матеріалі збірки «Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego» Вацлава Залеського)»**

Автор – Василик С. М.

Науковий керівник – Торчинська Н. М.

Обсяг кваліфікаційної роботи – 77 сторінки основного тексту.

Робота містить 101 джерело посилання. Ключові слова: фольклоронім, польська народна пісня, українська народна пісня, номінація твору, антропонім, андронім, топонім, гідронім, ойконім, хоронім, В. Залеський.

Робота присвячена комплексному аналізу онімного простору українських та польських пісень зі збірки «Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego» В. Залеського (1833). Виявлений матеріал дав змогу зіставити й порівняти дві різноетнічні фольклоронімні системи (українську та польську) і, навпаки, представити їх як окремий цілісний регіональний народнопісенний ономастикон історико-географічного регіону Галичина. Результати дослідження представлено у вигляді словника фольклоронімів (антропонімів (чоловічі особові імена – 87, жіночі – 90, прізвища – 9, андроніми – 8) і топонімів (ойконіми – 56, гідроніми – 4, ороніми – 1, хороніми – 14) (загальна кількість – 487 одиниць), у якому наведено їх етимологічний аналіз, географічний або історико-культурологічний коментар, головні контексти уживання. З'ясовано і доведено, що, функціонуючи в народнопісенному дискурсі, власна назва набуває функціональної двоплановості: будучи частиною загальнонаціонального онімного простору, виступає водночас елементом фольклорної поетичної системи, а отже, виконуючи властиву їй функцію ідентифікації та диференціації, стає повноцінним стилістичним засобом, виразником жанрової специфіки фольклорного тексту.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
I. НАРОДНОПІСЕННА ОНІМІЯ: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТА ОНОМАСТИЧНИЙ АСПЕКТИ	10
1.1. Стан дослідження народнопісенної онімії в польському та українському мовознавстві.....	10
1.2. Збірка Вацлава Залеського як джерело вивчення народнопісенної ономастики української та польської мов	16
1.3. Словник фольклоронімів як один із методів дослідження регіональної народнопісенного онімного простору	22
2. АНТРОПОНІМІКОН НАРОДНИХ ПІСЕНЬ У ЗБІРНИКУ В. ЗАЛЕСЬКОГО	24
2.1. Чоловічі особові назви	24
2.2. Жіночі особові імена.....	35
2.3. Андроніми, патроніми	46
2.4. Прізвища	47
3. ПІСЕННА ТОПОНІМІЯ У ЗБІРЦІ ВАЦЛАВА ЗАЛЕСЬКОГО	57
3.1. Ороніми	57
3.2. Хороніми.....	57
3.3. Ойконіми	60
3.4. Гідроніми.....	69
ВИСНОВКИ	74
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	78

ВСТУП

Власні назви, що побутують у фольклорних текстах, є порівняно новим об'єктом вивчення української лінгвістики. Інтерес до такого типу онімів зумовлений загальною орієнтацією сучасного мовознавства на вивчення слова в тексті, слова як частини тексту – де воно повністю демонструє свою функціональну специфіку. Так, онім, функціонуючи в народнопісенному дискурсі, набуває двоплановості: будучи частиною загальнонаціонального онімного простору, виступає водночас елементом фольклорної поетичної системи; виконуючи властиву йому функцію ідентифікації та диференціації, стає повноцінним стилістичним засобом.

Актуальність вивчення народнопісенної онімії зумовлена також завданнями історичної ономастики та етнолінгвокультурології, оскільки уможлиблює реконструкцію реального ономастикону віддалених у часі епох, визначення продуктивності тих чи інших онімних формантів та основ у діяхронічній перспективі; вивчення міфопоетичних уявлень давнього українського суспільства, концептуальних образів його народно-орядових ритуалів, історичних міфологем наших предків тощо.

Незважаючи на появу останнім часом значної кількості праць із цієї проблематики, ономастикон фольклорних зразків окремо взятого регіону рідко стає об'єктом спеціального комплексного вивчення. У цьому сенсі неабиякий інтерес становить **Галичина** – історико-етнографічний регіон заходу України (сучасні Тернопільська, Львівська та Івано-Франківська обл.) та південно-східної Польщі (Підкарпатське та Малопольське воєводства), специфікою якого є його полінаціональний характер, у якому представлені дві чисельні етнічні групи – українська та польська, та відчутний вплив австро-німецької і єврейської культур.

Аналіз онімного простору українських та польських пісень зі збірки «Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego» В. Залеського (1833) в указаних вище аспектах видається доцільним з погляду можливості зіставлення та порівняння двох різноетнічних фольклоронімних систем (української та польської) і,

навпаки, представлення їх як окремого цілісного регіонального народнопісенного ономастикону (Галичини), Це зумовлює й **актуальність** теми представленої праці.

Збірка містить 1496 народних пісень різних етнографічних районів Галичини (зокрема й кілька авторських), що дає змогу здійснити доволі репрезентативну вибірку онімного матеріалу і зробити аргументовані висновки.

Мета дослідження – виявити та схарактеризувати структурно-семантичні та функціональні особливості фольклоронімів у польських та українських народних піснях.

Досягнення поставленої мети передбачає реалізацію таких **завдань**:

- 1) з'ясувати значення та місце вивчення фольклорної онімії в сучасній лінгвістиці (лінгвокультурологічний та ономастичний аспекти);
- 2) виявити онімний матеріал у народних піснях зі збірки В. Залеського; систематизувати його у вигляді словника фольклоронімів, структурованого за класами онімів;
- 3) проаналізувати етимологію, структуру й семантику виявлених власних назв; з'ясувати їхнє етнокультурне та народнопоетичне навантаження;
- 4) з'ясувати особливості функціонування онімів у народних піснях зі збірки В. Залеського
- 5) обґрунтувати жанрову специфіку використання фольклорних онімів, схарактеризувати інтенсивність використання та репертуар власних назв пісенного фольклору залежно від жанру.

Об'єкт дослідження – онімний простір народних пісень, записаних В. Залеським.

Предмет – етимологічні, структурно-семантичні та функціональні особливості власних назв збірки В. Залеського.

Джерельною базою дослідження стали українські й польські пісні зі збірки «Pieśni polskie i ruskie ludu Galicyjskiego» Z muzyką instrumentowaną przez Karola Lipińskiego. Zebrał i wydał Wacław z Oleska» (Lwów, nakładem

Franciszka Pillera, 1833. 593 с.), на основі яких було укладено картотеку фольклоронімів за основними класами власних назв, традиційно прийнятими в мовознавстві: 1) антропоніми (чоловічі особові імена – 87, жіночі – 90, прізвища – 9, андроніми – 8), 2) топоніми (ойконіми – 56, гідроніми – 4, ороніми – 1, хороніми, катойконіми та етноніми – 106), 3) теонімів (25) й міфонімів (20) (загальна кількість – 487 одиниць). У картотечі зафіксовано такі дані: власна назва, мінімальний контекст, у якому зафіксоване ім'я, жанрова приналежність пісенного твору за класифікацією В. Залеського, інципіт, номер та номер сторінки в збірці. У роботі проаналізовано дві найчисельніші групи власних назв – антропоніми і топоніми; загалом 975 зразків контекстів, які можуть містити від 1 до 4 власних назв.

Методи дослідження базуються на засадах міждисциплінарності, що передбачає комплексне застосування низки наукових методів, зокрема: історико-генетичний метод для вивчення процесів становлення, побутування й поширення власних назв; метод контекстуально-інтерпретаційного аналізу для визначення функціонального навантаження оніма в народнопісенному тексті. Структурування корпусу онімів відповідно до етимологічного, семантичного, функціонального аналізу відбулося з використанням історико-типологічного, структурно-семантичного та функціонального методів.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній зроблено спробу цілісно описати онімний простір українських і польських пісень, представлений у збірці В. Залеського, систематизувати та порівняти власні назви за різними критеріями (*онімний тип, походження, словотвір*).

Теоретичне значення роботи полягає у встановленні закономірностей і особливостей функціонування галицьких онімів, зосередженні уваги на окремих проблемах української та польської ономастики, з'ясуванні позалінгвальних чинників, що впливають на вибір власних найменувань.

Практичне значення полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані при вивченні лексикології, зокрема ономастики української та польської мов у закладах вищої та середньої освіти, стилістики мов, як

джерело фактичного матеріалу музичної культури й регіоналістики, а також може задіюватись у різних спецкурсах як мовознавчого так і мультидисциплінарного спрямування.

Апробація дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи заслуховувалися на: **Всеукраїнському науково-методичному семінарі** «Полоністика на Поділлі», Хмельницький, 12 жовтня 2022 із темою «*Топоніми як елемент польських пісень (на матеріалі збірника «Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego» Вацлава Залеського)*»; **VI Міжрегіональному науково-практичному семінарі** «Теоретичні та прикладні проблеми сучасної філології» із темою «*Роль топонімів у польському пісенному дискурсі*» (Умань, 22 квітня 2022); **Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції** «Актуальні проблеми лінгвістики та лінгводидактики (Умань, 23.11.22) *Стилістичні функції онімної лексики* (на матеріалі збірки «Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego» Вацлава Залеського).

Результати нашої роботи були частково опубліковані у **статтях** «Антропоніми у структурі польських пісень» (на матеріалі збірки «Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego» Вацлава Залеського); *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика*. Зб.наук. праць. Вип.11. Хмельницький, 2022; «Антропоніми Іван і Марія в українських і польських піснях збірки В.Залеського». *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика*. Зб.наук. праць. Вип.12. Хмельницький, 2022. У друці.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, виновок, списку використаної літератури (101 позицій). Загальний обсяг роботи – 86 сторінок, із них 77 сторінок основного тексту.

I. НАРОДНОПІСЕННА ОНІМІЯ: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТА ОНОМАСТИЧНИЙ АСПЕКТИ

1.1. Стан дослідження народнопісенної онімії в польському та українському мовознавстві

У 2001 р. у Польщі побачила світ «Бібліографія польської літературної ономастики до 2000 р.», яку підготували І. Сарновська-Гієфінг і М. Коженювська-Гошенська [95]. Як показує «Бібліографія», літературну ономастику в польській лінгвістиці [63; 64] почали активно вивчати в 1970-1980-х роках. Проте першим у цій галузі вважають ґрунтовне дослідження «O nazwiskach bohaterów komedii polskiej XVIII wieku» С. Речка [93], опубліковане 1953 р., хоч поодинокі праці, які стосуються літературних онімів, з'являлись і раніше. Загалом обидва томи «Бібліографії» містять 116 позицій за двадцять років (1971–1990).

Окрім праць польських дослідників, що стосуються назв польської та світової літератури, «Бібліографія» відображає публікації на тему ономастики в літературних перекладах з польської на іноземні мови, і навпаки. Тут також розміщено праці непольських учених, що суттєво збагачують польську теоретичну й методологічну рефлексію над літературними онімами.

Особливий інтерес у контексті нашої проблематики становлять дослідження антропонімікону польських народних пісень зі збірок О. Кольберга, Глогера, Г. Гізевіча М. Бьолік [66; 67].

Пісенний фольклор, зібраний О. Кольбергом, був предметом лінгвістичного аналізу, зокрема в стилістичному, діалектологічному та лексикологічному аспектах. У галузі ономастики найчастіше звертали увагу на реалістичний характер називання народних пісень й іменування насичене гіпокористично-демінутивними формами і [86; 68; 98; 72; 91; 84]. Проте комплексного опрацювання онімів, що виступають в народних піснях ще не

здійснено. На потребу таких опрацювань звернув увагу Г. Борек аналізуючи сілезькі пісні [689; 70, s. 75].

Вагоме значення у дослідженні антропонімів і топонімів польських пісень має розвідка М. Біолік «Incypity z komponentem propriálnym w pieśniach ludowych Gustawa Gizewiusza» («Інципіти пропріальним компонентом в народних піснях Густава Гізевіча») [67], у якій проаналізовано оніми, що виступають на початку пісні та виконують ідентифікаційну та диференційну функції. Таке обмеження дослідження тільки до інципітів дозволило авторці встановити зв'язки між власними назвами та їх текстовим контекстом. Стаття поділена на два структурних підрозділи – назви географічні і особові. Зважаючи на регіон запису, більшість географічних назв стосується місцевості Краплева, Рихнова, тоді як у збірнику В. Залеського – Львова, Кракова, Станіславова, Коломиї, Тернополя та менших містечок Галичини. У підрозділі щодо особових імен дослідниця вказує на вживання майже ідентичних польських імен та похідних форм. Зважаючи, що у збірці В. Залеського використано також українські пісні, відповідно, тут присутні багато імен українського походження, а у збірці Гізевіча – німецького.

Про зацікавлення ономастикою, як навчальною дисципліною, свідчить підготовка різноманітних посібників. Так, у 2012 році вийшов навчальний посібник «Белорусская ономастика. Топонимия», рецензію на який вміщено у 12-й т. «Studia Wschódnoślōwiańskie» (Бялисток, 2012). Чітко структурований посібник містить такі складники: передмова, введення, з історії білоруської топоніміки, ойконіми, гідроніми, мікротопоніми, урбаноніми, виконіми, топоніми в художньому тексті, відтопонімні похідні, а також тесту, призначеного для контролю знань і навчальних навичок із курсу топоніміки, запропонованої тематики рефератів, хорошого бібліографічного списку літератури, а також короткого словника понять курсу [74].

Цікавим видається дослідження Р. Джвігол (Краків) – «Diabelskość jako kategoria nazewnicza», у якому авторка представляє одну з семантичних категорій дияволізму в аспекті її функції іменування. Предметом опису є

закорінені у польській мові двоелементні іменникові словосполучення (загальні і діалектні), у яких один із компонентів має значення «диявол» або «диявольський» та представлення семантичної мотивації «диявольських» назв в найбільш синтетичний спосіб – тобто щоб показати тенденції іменування (механізми номінатив), які можна спостерігати в цій групі [73].

Етимологія деяких топонімів наведена у статті «Nazwy miejscowe typu Annapol, Białogard w języku polskim i w innych językach słowiańskich» М. Карася [80, с. 263–272], у якій автор аналізує топоніми з елементами pol, gard, gród, gorod, horod (Тарнополь), вказує на їхню частотність в Польщі та СРСР, а також на зв'язок із популярними особовими назвами.

У статті Томаша Єлонка «Kategoria pamięci zakrzepła w mikrotoponimach» зроблено спробу аналізу категорії пам'яті зафіксованої в мікротопонімах (автор базується на 1013 теренових назв з території гміни Вренчиця-Велька, розташованої в районі Клобуцьк на півночі Сілезького воєводства) [79]. Нам цікаво було насамперед функціонування мікротопонімів у локальному просторовому середовищі, адже процеси називання, «увіковічення» загалом залишаються незмінними, це згадки про людей, об'єкти, події, картини старого села, давніх суспільних стосунків, традицій, що віддзеркалюють не тільки локальну історію, але і важливий елемент ідентичності мешканців, що також можна простежити і в піснях, зібраних В. Залеським.

Унікальним вважаємо проєкт «FOLBAS», що є zdigitalizowaną базою пісень і віршованих творів («Dzieł wszystkich») Оскара Кольберга (т. 1-56), походження якого пов'язане із заснуванням у Любліні групи, яка займалася підготовкою мовного словника фольклору. Тоді в Інституті польської філології Університету Марії Кюрі-Скłodовської (UMCS) було створено загальнонаціональну картотеку народних пісень, до якої входило бл. 70 тис. пісень, зібраних з друкованих видань та власних польових записів. Тоді ж було розпочато роботу з комп'ютеризації найбільшої, істотної частини файлу, який містить, серед іншого, друковані тексти. У співпраці з

С. Жомбком з UMCS та Є. Ворончаком (обидва – інформаційне опрацювання) з Вроцлавського університету реалізовано програму комп'ютерного «пошуку» текстів пісень для потреб Словника народних стереотипів і символів.

Над філологічним опрацюванням бази працювали видатні польські мовознавці Є. Бартмінський, У. Маєр-Барановська (Urszula Majer Baranowska), Г. Журав-Боньчовська, М. Бжозовська.

Цю колосальну працю було виконано у 1976–1998 рр. в рамках центральної програми фундаментальних досліджень «Національна культура, тенденції її розвитку та сприйняття» та статутних досліджень Інституту польської філології UMCS (www.folbas.umcs.lublin.pl). Враховуючи стрімкий розвиток комп'ютерних технологій, база потребувала модернізації, яку було виконано в рамках проекту «Kolberg 2014 – Promeza», що дало можливість доступу всім зацікавленим. Сьогодні в базі доступно близько 25 тис. пісень і віршованих творів з «Dzieł wszystkich» О. Кольберга з можливістю автоматичного перетворення. Тут можна згенерувати фішки за допомогою лексикального ключа у вузькому, широкому чи певному контексті. Вибрані словоформи можна видрукувати або записати у файлі Word. На фішці, окрім тексту пісні, є повний паспорт пісні, включно з інформацією про жанрову належність.

Така база дає можливість детального опрацювання онімних одиниць пісень, опублікованих О. Кольбергом, проте, зважаючи на велику кількість зразків, потребує радше колективної роботи або з конкретними обмеженнями (скажімо, дослідити тільки гідроніми). Ознайомлення з цією базою стало поштовхом до укладання картотеки онімів польських і українських пісень збірки В. Залеського.

Про походження топонімів Краківського й Жешівського воєводств довідуємося зі статті відомого польського лексикографа і ономаста М. Карася «Terminologia w zakresie nazw części wsi w południowej Małopolsce» [80, с. 175–194], а також з окремих розвідок його авторства про назву Жешув [80, с. 225–230] і топоніміку Карпат [80, с. 289–302]. Також для нас була цікавою стаття

«Antroponimia, czyli nazwy osobowe Przędzela i okolicy w pow. niżańskim» [80, с. 195–223], де автор групує антропоніми за гендерною ознакою із зазначенням способу утворення та наведенням усіх можливих форм, а також робить висновки про частотність демінутивних і аугментивних похідних імен. Зважаючи на малодоступність польських енциклопедичних джерел в Україні, ці статті стали в пригоді під час систематизації польських онімів.

Дослідженню походження деяких етнонімів, які знаходимо і у збірці В. Залеського, присвячена стаття «Lach i Wałach» М. Карася [80, с. 273–288].

Ще в 1970-х роках українські ономасти звернули увагу на народну пісенну творчість як джерело дослідження власних назв (фольклорна, народнопісенна онімія) [56]. У цьому напрямі працює Н. Колесник, яка аргументує вивчення фольклоронімів у контексті фольклорної ономастики [29]. Н. Колесник, опираючись на дослідження східнослов'янських літературознавців (зокрема російських) фольклорної ономастики, приходить до висновку, що «вивчення фольклорних онімів необхідно проводити як у тісному зв'язку з територіальними діалектами національної мови, так і з жанром фольклорного твору, а також з урахуванням особливостей спілкування» [34, с. 13]. Джерельною базою праці Н. Колесник стали збірки XIX – 90-х рр. XX ст., у яких було виявлено «129 чоловічих та 80 жіночих особових імен» [34, с. 14], проте кількісно більший репертуар припадає на записи пісень до 1930–40 рр. Властиво, у нашому дослідженні виявлено 87 варіантів чоловічих власних імен, 90 жіночих, з огляду на те, що збірка В. Залеського містить пісні окремого ареалу, у ній, за винятком кількох, практично не має історичних пісень, можемо говорити про незначні кількісні зміни в репертуарі антропонімів.

Проте нами майже не виявлено питомо слов'янських імен у польських та українських піснях, що може свідчити про витіснення їх з ужитку на теренах Галичини та заміщення церковно-християнськими, попри це зберігаючи переважно в українських піснях елементи ритмо-формул магічних заклинань (Романе-Романочку, Семéне-Семенé).

Дослідженню окремої пісні присвячено декілька праць, зокрема ґрунтовний, комплексний аналіз міститься у статті польського фольклориста З. Ясевича «Pieśń i gra obrzędowa „Zelman” u Oskara Kolberga i innych. Materiały i interpretacje» [78], питання спільності міфологічної природи богів слов'янського і фракійського пантеону у статті В. Давидюк «Їде, їде Зельман» (до питання генези одного ігрового персонажа) [15].

Для характеристики прізвищ ми обрали класифікацію, подану у статті «Структурно-семантичний аналіз прізвищ жителів Ківерцівського району Волинської області» І. Скорик, А. Случика [49], «Incypity z komponentem propriálnym w pieśniach ludowych Gustawa Gizewiusza» М. Біолік [67], «Antroponimia, czyli nazwy osobowe. Przędzela i okolicy w pow. Nizańskim» М. Карася [80, с. 195–223].

Аналізуючи антропоніми, ми опиралися на праці М. Біолік [66; 68], М. Карася [80, с. 195–223], Н. Колесник [31; 32; 34], Г. Півторака [44], І. Трійняка [53], П. Чучки [57; 58], а також у ході роботи використовувались Етимологічний словник топонімів України В. В. Лучика [40], Етимологічний словник української мови [18].

У фундаментальному дослідженні М. Торчинського системно структуровано сучасні власні імена, проаналізовано термінологічний апарат ономастики, вперше уведено в українське мовознавство низку термінозначень [52]. Аналіз теонімів, міфонімів знаходимо у дослідженням Н. Колесник [27], Ю. Браїлко [5], а також дотичної теми – назви релігійних свят у народних піснях Н. Колесник [30].

Суттєвою методологічною і лексико-семантичною основою послужили посібники і словники Г. Лабінської [38], П. Чучки [57; 58], В. Лучика [40; 41] та ін.

1.2. Збірка Вацлава Залеського як джерело вивчення народнопісенної ономастики української та польської мов

Збірка «Pieśni polskie...» Вацлава з Олеська, опублікована 1833 р. львівським видавцем Францішком Піллером, стала першим друкованим зібранням пісень у Західній Україні. Загалом йому передував збірник М. Максимовича «Малороссийские песни», опублікований 1827 р. у Москві. Проте це перша масштабна друкована збірка польських пісень, яка випередила «Pieśni ludu polskiego» О. Кольберга 1857 р. Збірка В. Залеського та музичний додаток до збірки К. Ліпінського є сьогодні бібліографічною рідкістю, зберігається тільки в найстарших книгозбірнях України (НБВ, НБС, особистому фонді Б. Грінченка ІМФЕ ім.М. Т. Рильського НАН України) і ніколи не перевидавалися.

Збірка складається з двох томів, перший із яких містить широку передмову упорядника, 1496 пісень (серед яких близько третини – українські) та довідкову частину [100]. Другий том містить вибірку зі 157 пісень з інструментовкою відомого польського скрипаля, композитора й педагога Кароля Ліпінського, завдяки чому став фактично першим друкованим нотним збірником фольклорних зразків [85].

Вацлав Міхал Залеський (1799–1849) – польський етнограф, фольклорист, письменник, літературний і театральний критик, перекладач, громадсько-політичний діяч. Після навчання у Львівському університеті на факультеті філософії і права з 1825 р. співпрацював із «Газетою Львівською», у додатку до якої («Розмаїтості») публікував свої наукові розвідки. Збирати галицькі народні пісні В. Залеський розпочав ще 1821 р. Серед його кореспондентів були, зокрема, українські студенти М. Шашкевич (Стрийщина), І. Ількевич (Коломийщина), І. Білінський (Львівщина) та ін. Остаточо збірник був упорядкований 1827 р. У передмові В. Залеський наголосив на тому, що збирав пісні з усієї Галичини; у збірнику присутні пісні українські (зокрема гуцульські), польські, сербські, а також фольклоризовані

авторські пісні чи пісні літературного походження. Як приклад пісень літературного походження згадаємо т. зв. «sielanki» «Лаура і Філон» Ф. Карпінського, які мали великий вплив на А. Міцкевича, що особливо простежується в його «Баладах і романсах». Крім того, одну з мелодій використав у своїй «Фантазії» на польські теми Ф. Шопен.

Попри схвальні відгуки сучасників, В. Залеський усвідомлював вади свого видання. Це стосувалося насамперед недосконалості жанрової класифікації уміщених там пісень (упорядник використав класифікацію К. Бродзінського) [100, с. 31–35].

За авторським задумом, збірка містить два розділи: I. Pieśni żeńskie і II. Pieśni męskie, які у свою чергу поділяються ще на 5 підрозділів (за призначенням виконання), кожен із яких ділиться за пісенними жанрами.

Кількісну характеристику пісень за жанрами наводимо за К. Бородін [4, с. 56–57]. Це пісні: весільні (154, тут і далі в дужках наведено загальну кількість пісень жанру), хрестильні (1), поховальні (1), гаївки (5), жнивварські (16), пастуші (6), мисливські (3), рекрутські (19), кріпацькі (13), опришківські (4), застільні (16), корчмарські (11), польки (1), мазурки (8), краков'яки (680), шумки (7), коломийки (156), козаки (2), ліричні (369), історичні (4), балади (33), літературні (71).

За нашими спстереженнями, основними жанровими типами народних пісень, у яких широко зафіксована онімна лексика, є весільна пісня, пісня про кохання, краков'як, мазур, а також історичні пісні і думи. Коротко схарактеризуємо ці жанри:

- **весільні пісні** – масштабний цикл поетико-музичних творів, що супроводжували кількадедне обрядово-драматичне дійство публічного довершення шлюбу сільською (в давні часи – й міською) громадою. Як зауважує І. Клименко, «спів під час весільного обряду осмислюється як засіб магічного впливу на людей і міфологічної потойбічної сили. Значна кількість обрядових ситуацій породила відповідну кількість весільних пісенних текстів,

що коментують хід подій, керуючись порядком ведення ритуальних акцій, регламентують поведінку весільних чинів і гостей» [26, с. 336–337].

- **пісні про кохання** – один із найчисельніших пластів пісенної лірики, який майже не можливо відмежувати від родинно-побутових пісень за семантико-структурними, типологічними ознаками. Розмежування відбувається радше за змістом, за віковими особливостями і соціальним статутом. Так, інтимно-радісна тематика пісень про кохання цікавить молодь, а родинні стосунки у всій складності проявів зачіпають інтереси людей середнього віку, передусім жінок [20, с. 218]. Пісні про кохання переплітаються з різними жанровими групами за характером та призначенням. Це можуть бути пісні жартівливі, епічні, танцювальні, баладні, календарно-обрядові тощо.

- **краков'як** – польський народний танець у краківському регіоні, відомий під різними місцевими назвами, якому часто передує спів;

- **мазур** – це жартівливий жвавий динамічний народний сільський зі співами та кроками, що їх імпровізує ведучий танцю;

- **історичні пісні** – один із найзначніших розділів української пісенної епіки (після дум); пісні змальовують історичні події, постаті видатних осіб, дають їм оцінку крізь призму народної свідомості. Історичні пісні становлять поліжанровий цикл із ядром пісень власне на історичні теми та іншими піснями, що прилягають до ядра, переважно соціально-побутових (про козацтво, чумацтво, заробітчанство в Україні та за її межами, солдатчину тощо) [12, с. 257–258];

- **думи** – пісенний народно-героїчний епос, що виник під час козацьких війн проти турецько-татарських нападів, польсько-шляхетського гніту в боротьбі за незалежність. Це масштабні словесно-музичні оповіді-рецитації, що виконуються в супроводі кобзи, бандури або ліри [13, с. 669–670].

До збірки, окрім народних пісень, увійшли пісні літературного походження: «Do Justyny», «Fioni Laura», Ф. Карпінського, «Do miesiąca»

В. Гурського, «Chciało się Zosi jagódek» Я. Ясінського, «Dalibóg, że powiem mamie» Й. Массальського. У збірнику опубліковано два переклади: пісня «Ja w pustynią jechać muszę» – з російської та «Sama o różnosnej dobie» – з німецької; а також українські «Дай, Боже, добрий час», «Станьмо, браття, в коло», «Тяжко знести тої розлуки» Ю. Добриловського, «Їхав козак за Дунай» С. Климовського; «Гей я козак з України» Ф. Князьніна; «Ах я нещасний, що маю діяти», імовірно, С. Писаревського (псевд. Стецько Шереперя); «Чи я кому винуват, за що погибаю» Т. Щербацького та ін.

«Цікавою є територіальна характеристика пісень, уміщених у збірнику В. Залеського. Дослідники поки не уточнили паспортизацію пісень, тому у визначенні їх локалізації може допомогти якраз пісенний топонімний матеріал (ойконіми, гідроніми), який представляє такі етнокультурні субрегіони південно-західної України та південно-східної Польщі, як Опілля, Гуцульщина, Покуття, Поділля, Волинь, Буковина, Надсяння, Малопольща. Варто зауважити, що в збірнику трапляються й хороніми (назви країн): *Nimieczyna, Niemcy, we Prusach, Turky, Laszyna, Uherskaja zemla, zemla Wołoska, Wołoszczyna, Ukrajina, moskiewski granicy*, а також етноніми: *Lachy, Laszki, Polak, lud Polski, Francymer, Prusak, Moskal, Uhrynoczka* тощо» [6, с. 44].

В українській та польській гуманітаристиці є кілька досліджень, присвячених постаті польського етнографа Вацлава Залеського та його відомої збірки «Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego» (Львів, 1833). Ідеться насамперед про монографії «Wacław Michał Zaleski (1799–1849). Zarys biograficzny» К. Осташевського-Баранського. [90] та «Українська пісня в зацікавленнях Вацлава Залеського» К. Бородін» [4]. Перша вийшла друком на початку минулого століття і стосується більше біографії й творчості В. Залеського (його життя, громадсько-політичної, літературно-критичної, журналістської та епізодично фольклористичної діяльності), а монографія К. Бородін – це аналіз фольклористичної діяльності В. Залеського, зокрема

його збірки «Pieśni polskie...». З огляду на сказане вважаємо, що зазначена тема потребує подальшого вивчення.

Як зауважує К. Бородін, фольклористична діяльність В. Залеського тривалий час не була предметом комплексного дослідження. Про неї принагідно згадано в контексті досліджень історії української літератури І. Франка, «Руської трійці» М. Возняка, творчості М. Шашкевича В. Щурата [4, с. 6].

Збірку досліджували також сучасні вчені-славісти В. Юзвенко [60] та З. Болтарович [2], праці яких присвячені польсько-українським взаєминам. Оскільки в них розглянуто українську народну творчість і фольклор в контексті польської фольклористики та етнографії, тут присутні згадки про збірку В. Залеського.

Заслуговують на увагу також публікації польських дослідників, зокрема В. Поклевської [92], яка, аналізуючи специфіку романтизму в окремому регіоні (Галичині), звернула увагу на «громадсько-політичну, театральну-критичну та фольклористичну діяльність Вацлава з Олеська крізь призму особливостей романтизму на галицьких землях» [4, с. 7]. А також статті музикознавців К. Турек [99] та В. Венгрин-Клісовської [101], присвячені аналізу музичного додатку К. Ліпінського, які містять цінну інформацію про походження окремих календарно-обрядових пісень, що їх відносять до зразків найстарішого пласту фольклору (гагілки), а також значення уживання окремих власних назв у піснях весільного та родинно-побутового циклу.

У науковому доробку Р. Кирчіва немає окремої розвідки, присвяченої В. Залеському, проте вчений простежив особисті й творчі контакти письменника в контексті дослідження творчості «Руської трійці», Г. Ількевича, К. Блонського [21–25].

Кілька слів варто сказати про К. Ліпінського, відомого віртуоза скрипаля і композитора. Як і В. Залеський, К. Ліпінський був тісно пов'язаний з Україною; мало того, батьки обох працювали в сусідніх маєтках: батько В. Залеського в Ігнація Мьончинського в с. Пеняки й Колтів, а батько

К. Ліпінського у Колтові в графа Йосифа Баворовського, батька Віктора Баворовського, засновника великої книгозбірні з колекцією стародруків, творів живопису і графіки. Останній був учителем музики і диригував поміщицькою капелою. Припускаємо, що обидва митці були знайомі з дитинства.

В. Залеський мав ґрунтовну гуманітарну та юридичну освіту (закінчив Львівський університет), прослухав курси анатомії, полоністики філософського факультету Львівського університету, сам викладав вищу математику й геометрію у своїй альма матер, а також епізодично філософію. Вільно володів 10-ма мовами (звичними для інтелігенції на території Галичини – німецькою, польською, українською, а також іншими європейськими мовами – французькою, чеською, російською, сербською, угорською, італійською та англійською). У своїй передмові до «Pieśni polskie...» В. Залеський пише, що до польської мови звернувся з патріотичних переконань. Проте в ранній поетичній творчості В. Залеського відчутний вплив українського пісенного фольклору, на що вказує К. Бородін [4, с. 16–17].

У драматичних творах письменник також звертається до українського питання, зокрема у драмах «Молодий адвокат», «Богдан Хмельницький». Як і більшість поетів-романтиків, В. Залеський уважав Україну частиною Польщі, проте звернення до українського фольклору в його творчості було не тільки питомою рисою польського романтизму, але й виявом любові до малої батьківщини. На це він сам указує в передмові до збірки «Pieśni polskie...», де зазначає, що сумує за місцями, де зростав (Олеськом), і тільки пісні, які чув у дитинстві, приносять втіху. Саме запис перших двадцяти пісень започаткував збірку:

«Tak owe pieśni stawały mi się tym droższemi. Ażeby je święcie zachpwać, przeniosłem je z czasem z pamięci na papier; było ich do dwudziestu; i to jest piérwszy zarobek niniejszego zbioru [100, с. 4].

Як зауважує сам упорядник, він залучав до збірки записи своїх кореспондентів на місцях, а також пісні із відомих на той час рукописних

збірок і власні записи пісень від респондентів зі Львова та зроблені під час канікул 1822 року в Золочеві (Львів. обл.), Тернополі, Заліщиках (Терноп. обл.), Станіславові (тепер – Івано-Франківську) та Чернівцях [100, с. 26]. Пізніше В. Залеський записував пісні в м. Новий Сонч (1828), Вадовіцах (1830–31) (Польща), що простежується і в топоніміці пісень.

Записи пісень велись із перервами близько 10 років на теренах Галичини. У цей час активною фольклористичною діяльністю займались також З. Доленга-Ходаковський і Л. Пйонтковський, проте їхні праці не були опубліковані. Про записи З. Доленги-Ходаковського не було відомостей, а Л. Пйонтковський тільки анонсував публікацію своїх записів.

Упорядкування нагромадженого матеріалу почалось наприкінці 1830 р., а в наступному році В. Залеський опублікував у «*Rozmaitościach*» статтю, яка увійшла до збірки як передмова. Сама збірка побачила світ у лютому 1833 р., випередивши збірку Ж. Паулі [4, с.30].

У фольклористичній діяльності В. Залеський спирається на концепцію народності в польській літературі К. Бродзінського [71], ідеї («Народні пісні», 1778–1779) та «Голоси народів у піснях», 1807). Й. Г. Гердера щодо впливу піднесення національної свідомості слов'ян на відродження державності інших європейських народів та фольклору як джерела національної літератури.

1.3. Словник фольклоронімів як один із методів дослідження регіональної народнопісенного онімного простору

У нашому дослідженні ми спирались на методологічні розробки Н. Колесник, викладені в низці статей [27–35]. Зокрема, засадничою для нас була запропонована дворівнева структура укладання словників фольклоронімів, де на макрорівні функціональним є запропонований автором жанровий поділ та групування онімів за алфавітно-гніздовим принципом в межах одного онімного класу та мікрорівні укладання словникової статті за

схемою: «реєстрове слово, загальна кількість уживань, варіанти фольклороніма, дефініція, ілюстрація, функції, інформаційна (додаткова) частина» [35, с. 8]. Виділяємо жирним курсивом онім, якщо першооснова не зафіксована в збірці, позначаємо його зірочкою. В паспорті пісні вказуємо номер, «авторську» жанрову приналежність, сторінку електронного документу джерела і вказану сторінку за змістом збірки.

Окрім інвентаризації та класифікації фольклоронімів ми послуговуємось запропонованою методологічною базою Н. Колесник [31, с. 27–38], а саме прийоми порівняльно-лінгвістичного методу з етимологією і елементами словотвірного аналізу.

Цінними в роботі із текстом пісень стосовно різних проявів діалектів виявились для нас зауваги Р. Сердеги [48, с. 43–47]; Личук С. В. [39, с.30–31.] Актуальність нашої роботи засвідчує також збільшення кількості кроскультурних досліджень [28; 47].

Всебічне вивчення польських і українських народних пісень окремо регіону є досить актуальним для науковців, що працюють не тільки в галузі мовознавства (ономастики), славістики фольклористики, музикознавства, регіоналістики, адже наукове пізнання розвивається, охоплюючи більш глибинні пласти національної свідомості. Дослідження власних назв у польських і українських пісенних зразках вказує на спільні й відмінні ознаки називання, взаємопроникання різних груп онімів, їх задежність від христинізації тощо. Вивчення онімів в піснях розширює можливості збереження таких нематеріальних скарбів культури як мова і пісня.

2. АНТРОПОНІМІКОН НАРОДНИХ ПІСЕНЬ У ЗБІРНИКУ В. ЗАЛЕСЬКОГО

У піснях зі збірника В. Залеського представлені такі класи антропонімної лексики: власні особові чоловічі (87) та жіночі імена (90); прізвища (9); прізвиська, або андроніми (називання жінки за ім'ям, прізвищем чи прізвиськом чоловіка) (8). Прикметно, що імен по батькові (патронімів) у збірці не виявлено зовсім.

Крім того, як бачимо, жіночий іменник кількісно переважає над чоловічим, що, очевидно, пов'язано з жанровою приналежністю пісень, у яких він зафіксований – переважно ліричні пісні про кохання.

Серед зафіксованих власних імен є виключно чоловічі, а також фемінізовані чоловічі імена (напр.: *Józef – Józefa, Karol – Karola, Franc – Franciszka* та ін.), жіноча семантика яких виражена морфологічно. Однак нерідко трапляються випадки, коли вжиті в непрямих відмінках імена або їхні демінутивні чи аугментативні можуть належати як до чоловічого так і до жіночого іменника. У таких випадках для розрізнення імен визначну роль відіграє контекст.

2.1. Чоловічі особові назви

У народних піснях виступали чоловічі особові назви (імена) та їхні похідні, історично поширені в Галичині через церковну традицію найменування (християнський іменник). Власні назви виконують ідентифікаційну та диференційну функції: номінують головного персонажа пісні та сприяють запам'ятовуванню тексту співцем.

З чоловічих імен, що найчастіше з'являються в польських і українських піснях, найпопулярнішим є ім'я *Jan / Iwan*.

JAN / IWAN (4, тут і надалі в дужках подаємо частотність уживання зафіксованої форми у збірці). В аналізованій збірці ім'я **Jan** та його відповідник українською мовою **Iwan** в основній формі зафіксовано 4 рази. Етимологічно *Iwan* запозичення з гр. Ἰωάννης (від єврейського кореня יגו' «милість» або давньо-єврейського походження *Yōhanan*, що означає «Ягве (Бог) змилювався, помилував» [53, с. 143].

Oj a gdzież ten krzywy Jan / co chodził z toporem [1. (z muzyką) *Karczemne*, s. 204]; *tato rowta, tato buła wołoskoho pana, / oj ta pizły, taj złowyły leginia Iwana*; [123. *Kołomyjki*, s. 196]. Сам В. Залеський пояснює запозичення, яке вживається до сьогодні в гуцульській говірці: «легень – по угорськи молодий чоловік, парубок» [100, с. 196].

Як бачимо з наведених контекстів, варіанти імені вжито у дещо зневажливому контексті. Обидві пісні належать до жартівливих, що їх співають під час застілля; у першій безсенсовні порівняння виказують насмішку, у другій – указують на негативний досвід героя, спричинений розгульним способом життя.

У наступному зафіксованому вживанні йдеться, найімовірніше, про московського царя Івана III, який вдало проводив завойовницьку політику (за його правління межі держави збільшились удвічі): *Jana trzeciego gdy Wiédeń sławił, / Głos był powszechny między Niemkami* [261. *Pieśni miłosne*, s. 400] та в українській пісні – про щасливу долю жінки в заміжжі з Іваном. *a druha za Iwana; / szczo za panom biduje, / za Iwanom panuje* [17. *Pieśni miłosne*, s. 222].

Незважаючи на те що основну форму імені *Iwan* нечасто вжито в піснях збірки, його демінутивні похідні надзвичайно поширені: це **Janek**, **Jasieńko**, **Jasij**, **Jasio**, **Jasiunio**, **Jasónio**, **Jaś** (в польських піснях), **Iwaneńko**, **Iwanko**, **Iwanoczko**, **Iwaseńko**, **Iwasuneńko**, **Iwaś** (в українських). При цьому:

Janek (5) – усі випадки вживань у піснях про кохання: *Cicho przez płotek przelazła, / Wiśnie Jankowi objadła; Poznał się Janek na szkodzie, / Wróble, to mówił zrobiły; Ale się Janek domyślił, / o to za ptaszek tak śmiały* [87. *Pieśni miłosne*, s. 273].

Jasieńko (22), з яких 17 у піснях про кохання. З огляду на те, що вказаний варіант імені в різних відмінкових формах у розділі «Пісні про кохання» зафіксовано 17 разів, ми наводимо лише показові контексти, а також контексти вживання з інших розділів збірки, де представлено це ім'я: *Padła rosa, padła rosa, w zielonój dębinie; / kochajże mię, mój Jasieńku, szczerze nie zdradliwie* [1. Krarowiaki, s. 104]; *Rybacy, rybacy, dla Boga świętego, / czyście nie widzieli Jasieńka mojego.* [100. Pieśni miłosne, s. 281]; *Córusia poszła, lecz nockę nie spała, / Tylko z Jasieńkim powędrowała.* [2. Pieśni męskie, s. 484]; *A kejżeś bywał, mój ty Jasieńku, kiedym po cię słała / cyś nie veł w domu, cyś nie maił konia, czy pani matka nie dała?* [140. Pieśni weselne, s. 43]; *Oj to, to / Tegom ja chciała, / Żebym ciebio Jasieńku / Za męża miała.* [348. E. Pieśni miłosne, s. 455]; *Bachniczka się zapatrzyła, / jeszcze oka nie spuściła / z Jasieńka swego / ukochanego* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 85].

Jasij (1) Рідкісна форма імені **Jasij** зафіксована у збірці лише один раз: *W polu ogródeczek, / jakby malowany; / któż go odmalował... / mój Jasij kochany.* [1. Pieśni miłosne, s. 213]. Антропонімічний суфікс -j- був не дуже продуктивний у старопольській мові і зазвичай додавався до давніх основ, типу *Bole-j, Wito-j*; виступав переважно в демінутивах від жіночих імен *Maja, Sofija*; частіше траплявся в розширеному варіанті -ej, -uj, -aj [80, с. 173].

Jasio (33) – з них 19 у піснях про кохання, 7 – у мазурах, 4 – в краков'яках і 3 в чоловічих піснях на різні випадки: *Pieszczotliwa, / bo szczęśliwa, / Jasia nieuraża* [7. Mazury, s. 103]; *Powidają ludzie, że ja nic dobrego, / a ja se nie kocham tylko Jasia mego.* [577. Krarowiaki, s. 227 (166)] *Patrzę się za nim / zrana do wieczora; / ach niéma Jasia, / obiecał się wczora!* [1. Pieśni miłosne, s. 213]; *Aż tu koło północy, / Jasio oknem wyskoczy:* [24. Pieśni męskie, s. 504]; *Już to Jasiu wstałeś, Bogu dzięki, / toś wart serca twój ślicznój lubeńki* [137. Pieśni weselne, s. 43]; *Kłaniam, kłaniam siostró nasza, / Gdzieś podziwała szwagra Jasia?* [29. Pieśni męskie, s. 509]

Jasiunio (3): *przecie ja pamiętam / Jasiuniu o tobie*. [183. Krarowiaki, s. 126]; *Nie łżejże Jasiuniu, nie łżej, / Bo mój wianek dobrze leży* [361. Pieśni miłosne, s. 470].

Jaś (7), із них 6 у піснях про кохання, 1 у весільних: *twój Jaś, jak rozmaryn świeży, / wnet stęskniony tu przybieży* [136. Pieśni weselne, s. 42] **Jaś** w zawody ku mnie bieżał, / **Jaś** dzień i noc u nóg leżał, / **Jasia** gdy wzięła rozpusta, / nieraz spiącój ssał usta. [18. Pieśni miłosne, s. 222].

Таким чином, польське ім'я **Jan** в демінутивних формах найчисельніше представлене в піснях про кохання. Зменшено-пестливі форми утворено за допомогою суфіксів -ек, -eńko, а також деривати *Jaś, Jasio, Jasiunio* в поєднанні з лексикою про кохання надає імені додаткової позитивно-емоційної експресії.

Iwaneńko (2) – лише у весільним піснях: *Oj jichaw Iwaneńko czerez try seli, / a na czetwertim staw na popasi*, [47. Weselne, s. 19].

Iwanko (5) (у 2-х піснях): *Oj pryjszła ta Parasoczka, stała u poroha: / Zabolilo Iwanka serce taj tota hołowa* [98. Pieśni miłosne, s. 280]; *Oj czoho ti Parasuniu, soroczka kerwawa, / Oj widaj ty, Parasuniu, Iwanka zrubala; / Teper budesz, Parasuniu, taj maty pryhodu, / Porubalaś Iwanoczka ta pustylaś w wodu* [Pieśni męskie, s. 499].

Iwanoczko (2) : *Nyma, nyma Iwanoczka ciłych nedil szist`, / Nihde nichto za Iwanoczka nihde prypowiśt`* [Pieśni męskie, s. 499].

Iwaseńko (26) – із них 10 у весільних піснях, 7 – у піснях про кохання, 9 – чоловічі пісні: *U Iwaseńka koroleńka bojary mołodyji, / a choć ony mołodyji, ale wymownyji* [40. Weselne, s. 16]; *Kazaw jeju hodowaty pszenycznym chlibom; / Matytynońka Iwaseńka ne słuchala* [260. Pieśni miłosne, s. 399]; *Pojichaw Iwaseńko na polowanie, / Pokienuw swoji myłu na chorowanie, / Wyjichaw Iwaseńko w czystoje połe*, [11. Pieśni męskie, s. 492].

Iwasuneńko (2): *W horodeńku czystoleńku, / tam chodyt Iwasuneńko, / prosyt kwitoczki do szepoczki / swojej pannańki Maruneńki*. [2. Weselne, s. 2].

Iwaś (1): *Ore Iwaś, ore sywymy wołamy, Ore Iwaś, ore, wże czas popasaty: / Nyma mojej` Maryseńki, ni jej ne wydaty.* [334. Pieśni miłosne, s. 447].

Здрібніло-пестливі форми утворено за допомогою суфіксів -ć, -ch, -ek, а також вторинних – -eczek, -eczko, -eńko, -iś, -ś, -uś. Деякі суфікси виступають як в чоловічих так і в жіночих іменах (-uś, -ek||ka, -ć||cia).

ANDRIJ (1). Етимологічно з гр. Andreas «мужній», «хоробрий»; канонічне ім'я [53, с. 33]. Ужито в текстах обома мовами поодинокі в жіртівливих контекстах, проте український текст містить повний варіант імені, польській – демінутивній: *ne żury sia, mij Andriju, / pidrostu ja na nedilu.* [6. Szumki, s. 180].

Jendruś (1) *Magdusieńka Jendrusiowi, / słudze i przyjacielowi, / nie zmarszczy twarzy, / Bóg mu ją zdarzy.* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 86].

***ANTONI** Етимологічно з лат. Antonius, від давньоримського роду Антоніїв [53, с. 37]. **Antek** (3). Здрібніле від Antoni. Ужито в одній пісні про кохання в любовному трикутнику: *Losie mój, matki zmiękcż serce srogie, / lub pospiesz prędko z mą zgubą, / bo kiely z Antkiem już żyć nie mogę, / to też nie będę i z Kubą; Antku, wierz temu, bądź tylko stały, / Marysia zawsze cię kocha; poty dla Antka nic nie odmienię, / jegom kochanka prawdziwa.* [24. Pieśni miłosne, s. 226].

***BARTŁOMEJ Bartek** (1) Здрібніла форма імені *Bartłomej*. Попри означення «старий», демінутивна форма вказує на прихильне ставлення до названої особи: *Stary Bartek a nasz sąsiad, / Jego zasny ociec* [288. Pieśni miłosne, s. 419].

DAMON (1) Етимологічно з гр. Damianos «присвячений Дамії, богині плодючості» [53, с. 103] *Justyno, droga Justuno, / dla której żyję jedynie. / ach Damon dla ciebie ginie, / lzy gorące z ócz mu płyną.* [36. Pieśni miłosne, s. 234].

***FEDIR, Fed`ko** (3). Здрібніла форма імені Федір. Етимологічно гр. Teodorōs «божий дарунок», канонічне ім'я [53, с. 374]. *Pryjszow k`nemu Fed`ko i Iwan stryjeczny, / Naryw sia horiwki Kozubaj bezpieczny; Pryjszow k`nemu Fed`ko Ciura, taj ho bje, A wżeż mij Kozubaj ne żyje; Zaplakawszy Fed`ko sobi, Swyni buło pasty tobi,* [4. Pieśni męskie, s. 482].

Fedunio (6). Здрібніла форма імені Федір. *Woda tuhy pozatywała, / dorohy pozabérala; / nikuda perejichaty / Fedunewy na zaruczyny!* (1,3,5,7,9 zwrotka) [1. Przy zaręczynach, s. 1–2]; **Fedunio** pide / jego konyk syweńki [131. Pieśni weselne, s. 40].

FELISIJ (1) ймовірно від Feliks етимологічно з латини felix «ласкавий, щасливий», утворений за допомогою суфіксів –ś- і –ij-: *Miedzy wdóweczkami Krysia, / tak rada widziéc Felisia* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 87].

Feliś демінутив від Feliks, етимологічно з латини felix «ласкавий, щасливий», утворений за допомогою суфікса –ś-: *Oj tam za dworem na błoni, / Wywija Feliś na koniu, / Marcisia za nim chodziła / Dziecię na ręku nosiła:* [9. Pieśni męskie, s. 489].

FILON (19) Етимологічно гр. Philōn «дорога істота», «коханий» [53, с. 391]. Ужито в пісні літературного походження, яка в час видання збірки була надзвичайно популярною в Галичині: *on z prywiqzania żartuje mego; / kocham zmiennika Filona.* [47. Pieśni miłosne, s. 243]; *Ach Filonie, ty zwodzisz, / Czem` tak późno przychodzisz.* [325. Pieśni miłosne, s. 443].

FRANCISZEK (1) Етимологічно лат. Frankus «той, що походить із франків» (назва германського племені, букв. «вільний») [53, с. 395]. *Sprawił ci go Franciszek, / Nasz nieboszczyk braciszek* [26. Pieśni męskie, s. 507]. У збірці зафіксовано також жіночий відповідник імені *Franciszka*.

GZEGORZ (1) / *ГРИГОРІЙ (19) Етимологічно гр. Geogorios «невсипущий, пильний», канонічне ім'я [53, с. 93]. У збірці зустрічається польський дериват Gzegórz, очевидно написання пов'язане з фонетичним відтворенням гуральської говірки: *Tańcowała Magdalena, tańcował i Gzegórz, / potrącił ją nogą z tyłu, ona mówi cegórz?* [610. Krawowiaki, s. 169].

Hrycio (2): *oj pryjszow czter, ta wże Hrycio pomer, / pryjszła piatnycia, pochowała Hrycia* [164. Pieśni miłosne, s. 332].

Hrycunio (3): *Pryjszła sobota, maty dońku byłą: / Za szczoż ty suko dońko Hrycunia stroiła?* [164. Pieśni miłosne, s. 333].

Hryć (14): *idy Hryciu wże do domu, / a ne mow o tom nikovu, / prywedy woły*. [7. Karczemne, s. 209]; *Nechaj ne bude ni meni ni jeji, / Naj sia Hryć najist surowoji zemli* [164. Pieśni miłosne, s. 333]; *Nawaryła, napekła, / a dla koho, dla Petra; / nyma Petra tylko Hryć*. [57. Pieśni miłosne, s. 256].

Українські демінутивні варіанти імені Григорій ужито в двох піснях, перший варіант – у застільній пісні в прикінцевому звертанні до головного героя пісні один раз, другий – майже в кожній строфі і не один раз. В. Залеський подає два варіанти пісні; на сьогодні більш відомий другий «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», авторство якої приписують Марусі Чурай.

ЖАКИМ (7) Етимологічно з дєвр. יהי'קים «створений Богом» [50, с. 97].

Jakimońko (4): *Oj wczora z wczera szcze kuty ne piły, / Pryjszow Jakim do wdowońki, lude ne wydily, / Pryjszow Jakim do wdowońki: dobry weczir serce!* [6. Pieśni męskie, s. 486]. Особову назву вжито тільки в одній пісні у двох варіантах – повному та демінутивному. Використання зменшувально-гіпокористичної форми підсилює експресивно-емоційну скаргу жінки.

ЖАКÓВ (2), **КУБА** (1). Етимологічно з дєвр. קב'ט «той, що йде по сліду», канонічне [53, с. 413, 415]. *Pije Kuba do Jakóba, / Jakób do Michała: / wiwat ty, wiwat ja, / kompanija cała!* [7. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 91].

JAROSZ Стпл. варіант гр. Hierōnymos, букв. «священний», онума «ім'я», тобто зі священним іменем, канонічне) або слов'янського імені-компози́та Jarosław (від ярь «гнівний», «суворий»): *Hanuseńka Jaroszowi, / swojemu kochankowi, / wianek gotuje, / chęć ofiaruje* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 85].

***JON, Jonek** (3), похідне від Jon, утворене за допомогою демінутивного суфіксу -ек-. Jon/Jonasz, Iona/ Йона з дєвр. יו'נ «голуб» [53, с. 154], ім'я старозавітного пророка. *Skac ze i ty Jonku, w tym rucianym wionku, / co ci Zośka dała, jesce obiecała;* [603. Krarowiaki, s. 168].

***JÓZEF** Етимологічно з дєвр. יו'ספ «буде додано, додасться» [53, с. 161, 406]. **Józio** (4) у 2 піснях про кохання: *We czwartek Jasio już doznał odmiany, / W piątek od Kasi Józio już kochany* [165. Pieśni miłosne, s. 334].

Józko (1): *Dziewczyno nadobna, do kogoś podobna? mój Józku do ciebie, weźże mię do siebie.* [658. Krarowiaki, s. 174]. У збірці зафіксовано також жіночий відповідник імені.

KAROL (1) від двнім. Karl «сильний», «мужній» [53, с. 166]: *jak nas weźmie do ulanów nasz naczelnik, brat cesarski, wielki Karol książę.* [22. Krarowiaki, s. 107]. У збірці зафіксовано також жіночий відповідник імені.

***KRISTIAN** Етимологічно Χριστός у перекладі з грецької – «християнин», «той, який належить Христові» [50, с. 95]. **Kryś**: *Miedzy wdóweczkami Krysia, / tak rada widziéc Felisia* [a. Biesiednie. D. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 148 (87)].

LUDWIK Від давньонімецького – Chlodevech – hlút – «відомий», «славетний» і wig – бій, тобто славетний у бою [53, с. 202]: *Patrz! Ludwikę widzisz we mnie, / twoję dawną narzeczoną. / Z tobą węzłem połączoną, / Luby, luby, - spij spokojnie.**) [97. Pieśni miłosne, s. 279]. Авторська ремарка свідчить про те, що пісня перекладена з німецької і розповсюджена між міським населенням. [100, с. 279].

***MATEUSZ, Maciej** (3), утворене за допомогою суфікса –ej-: *Siedzą se gołębie na dębie, skubeją mech, / kto nie kocha Macieja bodej zdech.* [584. Krarowiaki, s. 166]; *Na zielonym moście, Pana Boga proście, / zeby się zjezdali do Macieja goście, / bo Maciej nie straci chociaż pocęstuję* [585. Krarowiaki, s. 166].

Maciek (15), зустрічається в краков'яках і мазурах: *Kaśka za piec, Maciek zanią, / obalili ocet z banią; / juzci, ocet jako ocet, / ale Maciek Kaśki dosed.* [593. Krarowiaki, s. 167]; *Bodajże cię Maćku – bodaj kadok spiskał, / kiedyś ty Dorotkę moję już wyściskał!* [2. Mazury, s. 98].

Maciuś (1): *pzytulem się do Maciusia, / bo to tatuś i matusia.* [680. c. Krarowiaki, s. 177].

Maćko (1): *Za Maćkowym za przelazkiem, / zmawiała się Baśka z Staskiem, / matusia to zobaczyli, / Baśkę kiejem wystudzili.* [627. Krarowiaki, s. 171].

Matusz (2): *A nasza panna Marusza, / podmyka się pod Matusza, / Matusz się śmieje / wykrzyka, leje* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 85].

MOSZKO (5) Власне ім'я, яке стало узагальнюючим для людей єврейської національності, синонім – жид. Походить від древньоєврейського *Mōšeh* – «витягати», з води взятий або єгипетського *mes, messu* – «дитина», «син». Зустрічається тільки в одній пісні: *Skoro pospiszow do Hwizcia, piszow w szkołu troszku, / Aż tam powno starych żydiw, kryknuw, de ty Moszku!* [263. Pieśni miłosne, s. 401].

MIKOŁAJ (1), етимологічно від гр. *Nikolaos* «переможець народів»: *Cicho Kasiu nie wołaj, / Ja ze dworu Mikołaj.* [346. Pieśni miłosne, s. 454].

Mykołaj / Mykola (12). Ужито двічі на означення релігійного свята: *Oj ty Boże myłostywy, swiaty Mykołaju, / Ne rozłuczajże mene z tym kotroho kochaju.* [193. Pieśni miłosne, s. 357]; *Pomolu sia Bohowy, / I światomu Mykoli* [Pieśni męskie, s. 485]; 10 раз в цій пісні: *Nyma w świti do okoła, / jak mij myłeńki Mykola* [46. Pieśni miłosne, s. 241–242].

PETRO (2), етимологічно з гр. *Petros* «скеля», «камінь» [53, с. 292]. Вживається у різних варіантах імені в піснях весільного циклу, про кохання, чоловічих на різні події: *Nawaryła, napekła, / a dla koho, dla Petra; / nyma Petra tylko Hryć, / szkoda mojih palanyc.* [57. Pieśni miłosne, s. 256].

Petruneńko (3): *czas z tebe korowaj opchaty, / oj zbere Petruneńko / to sia ty krasny udaw:* [1. Weselne, s. 3–4].

Petruś (26). У цій пісні 12 раз *Petruś* і вкінці двічі *Petro* (див. вище): *A ja lublu Petrusia, / taj skazaty boju sia; / oj bida ne Petruś, / bile tyczko czornyj wuś.* [57. Pieśni miłosne, s. 256]; У цій пісні 14: *Czy czuły wy lude o takoj`nowyni, / Szo zabyły Petrusia w naszoji sełyni* [32. Pieśni męskie, s. 514].

Piotruś (6) *Piękna jest pszeniczka, wydaje się w kłosa, / podobaly mi się u Piotrusia włosy.* [225. Kragowiaki, s. 131].

***PYŁYP**, етимологічно з гр. *Philippos* «той, хто любить коней» [53, с. 296], **Pułpko** (5), **Pułpońko** (1). Усі згадки імені в одній пісні; характерна особливість – використання суфіксу –оньк – в найбільш емоційний момент експресії. (Івась-Івасенько, Пилип- Пилипонько...): *Ale j`myły ta Pułpka za bili ruczeńki, / ta uziely ta Pułpka do newołyczeńki; ta cy prawda szo jimyły*

Pyłypka w dorozi? / jak ja sobi poworożu na jarij pszenyci, / ta cy prawda szo hubyły **Pyłypka** w wieznyci? a zamknuły ta **Pyłypka** u żelizni swirni, / ta uzięły **Pyłypońka** do samij Nadwirni [4. Pieśni optyszków, s. 82].

ROMAN (4), етимологічно з лат. *Romanus* «римський», «римлянин» [53, с. 315]. **Romanoczko** (3) (аналогічне використання збільшеного суфіксу, тричі повторене звертання, для підкреслення емоційного навантаження): *Oj Romane, Pomanońku, / Pusty mene do domońku; Oj Romane, Romanoczku, / Prodaj sestru Ołenoczku, / Oj Romane, Romanoczku, / Szczo to w poli za dymowe* [7. Pieśni męskie, s. 487].

SAWA (24). Етимологічно від арамейського סָוָא , що означає стару людину, а у давньоєврейській – в'язня, полоненого [53, с. 319]. Зустрічається тільки в одній пісні: *Buw pan Sawa w Nemirowi w pana na obidi, / Oj `szcze nr znaw taj ne czuwaw o swoj` tiażkoj` bidi; A deż twoja, pane Sawa, welykaja zbroja, / Ozde wysyt na kiloczku, ale wże ne twoja; A deż twoji, pane Sawa, woronyji koni? / Pid miasteczkom Berestczkom stojat na wyhoni.* [23. Pieśni męskie, s. 502–504].

SEMEN (9) Зафіксовано у двох піснях. У першій ідентичні повтори в кличному відмінку (6) із зміною метричної акцентуації, характерна побудова речення із запереченням чи протиставленням підкреслюють жартівливий характер пісні: *Oj Semene, Semene, / Ne chody ty do mene* [274. Pieśni miłosne, s. 408]. Інший твір, де вжито це ім'я – пісня-хроніка – із зазначеним прізвиськом героя, використанням топонімів вказує на описану в реальності подію: *Oj wypłynuw Iwanoczko na Deliwskie pole: / Dajut znaty do Holigrad taj Deliwski lude, / Semen Hapiuk z Paraskoju neszczsływy bude* [19. Pieśni męskie, s. 499].

***STANISLAW**, етимологічно слов'янське двокомпонентне чоловіче ім'я, «стань славним». **Stas, Stasio** (4): *Byłam ja szczęśliwą, nigdym nie wzdychała, / pókim ciebie, Stasiu, lepiej nie poznała* [304. Krarowiaki, s. 139]; *Stasiu luby, życie moje! / o jakżem szczęśliwa* [11. Pieśni miłosne, s. 219].

Stach (5): *Nie będę łez ronić, / Choć mię Stach ma zucić* [250. Pieśni miłosne, s. 394]; *Oj nie lubię ja Stacha, co się nie mię bocy, /oj nasypałabym mi soli między ocy* [651. Krarowiaki, s. 174].

Stasiunio (2): *Oj tęskno mi tęskno przez Stasiunia mego, / żeby nie przez ludzi, poszłabym za niego* [298. Krarowiaki, s. 139].

STEFAN (5), етимологічно з гр. Στέφανος, «вінок» або «діадема» [53, с. 348, 351]. Зафіксовано у 2 коломийках, у 2 чоловічих піснях на різні події: *Oj na tebe zostawiaju, mij brate Stefane, / dohladaj my mołodyci, z kim ona zistane:* [50. Kołomyjki, s. 188]; *Pryjszow Stefan do domoczku, / Taj wziaw powidaty: / Zarizawem maty żinku, / Szczo maju dijaty?* [Pieśni męskie, s. 491].

Stefanko (1) *Oj szobyż was Durnejuki kajdany pobuły, Wy synkowy Stefankowy żyteczki ujmyły* [22. Pieśni męskie, s. 502].

Stefanoczko (7) *Ne byj mene, Stefanoczku, / Ty mij czornobrywy, / Oj bo meni, Stefanoczku, / Ztoboju świt myły.* [10. Pieśni męskie, s. 490].

***TOMASZ**, етимологічно з гр. Θωμάς, араб. ثوماس «близнюк» [53, с. 400]. **Tomunio** (1): *oj wże meni ne chodyty zełenym potokom, / oj wże meni ne lubyty Tomunia pid bokom* [115. Kołomyjki, s. 195].

***WALENTY**, етимологічно з гр. Βάλενττος, Οναλενττος «здоровий», «сильний» [44]. **Walek** (3): *Parobcy krakowcy za nic sobie mają, / próżno dziewczki lubić, chociaż nie kochają: / i Walek niestatek Zośkę bałamuci, / cnotkę jój narusy, a potém pozuci.* [665. Krarowiaki, s. 175]; *jako miłości zadatek, / niósł mi mój Walek bywało:* [48. Pieśni miłosne, s. 249].

WASAN (8). Ймовірно варіант імені **Василь**, враховуючи особливості фонетичної будови слів, поширене в гуральській говірці: *A teraz mi Wasan powiédz / czy nie Wasan z Jakubowie, / bo ja słysał zdala trocha / ze Wasana Basia kocha;* [1. Mazury, s. 96]; *pijmy zdrowie gospodarza / choćby do rana, / Mości panie Wojciechu, / w ręce Wasana.* [13. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 94].

WASYL (2), етимологічно з гр. Βασίλειος – «царський», βασιλεύς – «цар» [18, с. 337]. Зустрічається в піснях про кохання та весільного циклу: *Czy ty mene Wasylu ne znajdziesz, / szo ty moju chatynu maynajesz?* [39. Pieśni miłosne, s. 236]; *Czorni oczy jar teren, jak teren, / kołyż my sia Wasylu poberem? / Maju w Bozi nadiju, nadiju, / poberem sia w nedilu, w nedilu* [39. Pieśni miłosne, s. 236].

Wasyłko (1): *a pope jich i zwięczaw, / dwoje dity z myży nas, / odno detiatki Mariczku, / a druhe Wasyłko* [101. Weselne, s. 32].

***WIKTOR**, етимологічно з лат. «переможець». [18, с. 399]. Зустрічається двічі у демінутивній формі у краков'яках. **Wikcio (2)** *Gdzie jest w sercu miłość, czuje serce trwożę, / że cię Wikciu kocham, a dostać nie mogę* [341. Krarowiaki, s. 143].

WOJCIECH (1). Одне з найдавніших польських імен. Етимологічно походить від двох компонентів «woj» старопольською – «wojownik» (вояк) і «ciech» – «cieszyć się» (радіти, тішитися), тобто вояк, якому битва приносить радість. Уживається в т. зв. бесідних та краков'яках: *pijmy zdrowie gospodarza / choćby do rana, / Mości panie Wojciechu, w ręce Wasana*. [13. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 94].

Wojtek, Wojtuś Wojtusio (3): *U naszej Margosi Maciek łeckę kosi, / Wojtek siano grabi, niech ich porwą drabi*. [592. Krarowiaki, s. 167]; *Gdzie ja się obróćę, widzę twoje cienie, Pamiętaj Wojtusiu, że się nie odmienię*. [309. Krarowiaki, s. 140].

2.2. Жіночі особові імена

BARBARA (4). Етимологічно з грецької Βαρβára «чужоземка» [53, с. 57]. Повна форма вжита один раз, демінутив – тричі: *Ale niewiém którą kocham, czy Maryne, czy Kasicę, / czy Barbarę, czy Józicę* [23. Krarowiaki, s. 108].

Bachniczka У «Słowniku gwar polskich» Jana Karłowicza наводиться цей варіант імені як утворення від *Baśka* [95, с. 4]. за допомогою суфіксів –n- і –iczka-: *Bachniczka się zapatrzyła* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 85].

Basia: *A teraz mi Wasan powiedz / czy nie Wasan z Jakubowie, / bo ja słysał zdala trocha / ze Wasana Basia kocha* [1. Mazury, s. 96].

Baśka Похідне від *Basia*, утворене за допомогою суфікса -k-: *Za Maćkowym za przelazkiem, / zmawiała się Baśka z Staskiem, / matusia to zobaczyli, / Baśkę kiejem wystudzili.* [627. Krarowiaki, s. 171].

DOROTA (6) Етимологічно з грецької Δωροθέα «дар від бога». Відповідник чоловічого імені Doroteusz. На відміну від Філона і Лаури ужитих у пісні 47., доволі популярне зполонізоване ім'я: *zebyś mi jój nie spaskudził; / a za tę niecnotę / weź sobie Dorotę* [2. Mazury, s. 98]; *Nuże dzieci do roboty, / u naszój pani Doroty* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 85]; *Oh nie! On zdrajca; on u Doroty, / on może teraz bez miary / na sprośne z nią się wydał niewstydy, / a ja mu daję ofiary...* [47. Pieśni miłosne, s. 244].

Dorotka (3) Утворене за допомогою суфікса -k-: *Piérwszy raz ja słyse, co ty plecies plotka, / dyć to nie dla ciebie wyrosła Dorotka;* [2. Mazury, s. 98].

Dosia Дериват від *Dorota*, утворений за допомогою суфікса -sia-: *taniec, besiada, / Dosia nam rada* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 85].

DORYDA (3) Полонізований варіант грецького імені **Doris**; зафіксоване тільки в творах літературного походження Ф. Карпінського: *Jakżeby moję hańbę pomnożył, / gdyby od Laury umity: / wieniec na głowę Dorydy włożył, / jako łup na mnie zdobyty?* [47. Pieśni miłosne, s. 244].

Dorys, Doryś (2). Спостерігається збіжність кореня і суфікса -ś-. Загалом варіанти цього суфікса -sia-, -uś (використовується також і в чоловічих іменах), іś показує надзвичайну продуктивність у польських демінутивах: *Jedna się Dorys wyłączyć miała, / jój piérwsze miejsce naznacze; Piérwsze twe skargi O Doryś były, / sądz o mnie, Lauro, inaczej* [47. (Pieśni miłosne, s. 246)]

EWA з двевр. $\eta\eta$ «та, що дає життя» [76]: *Zwiedła Ewa męża, wężowi wierzyła, / tak robią mężatki, jak Ewa zrobiła.* [410. Krarowiaki, s. 149].

FESIA (3) Імовірно, від *Феодосія*; етимологічно з давньогрецької Θεοδοσία «Богом данна» [53, с. 352]. Ужито в одній пісні: *Po pid hajom Fesia telatka pasala, / Telatka pasuszczu Fesia zahukała / Szczo ty Fesiu robysz koły weczерије, / Czom po noczy chodysz, czy tia sonce hrije?* [94. Pieśni miłosne, s. 277.]

FILIDA (1) Персонаж грецької міфології, яка, не дочекавшись свого нареченого Демфонта, вчинила самогубство. Зважаючи на стиль написання й інші дійові особи (Filon), ця пісня літературного походження, авторства Ф. Карпінського, де він творчо переосмислює грецький міф: *Chcąc amanta kochać skrycie, / Trza osrożną być kobiécie, / Nie z Filidy przykład brać, / Czekając go, nie trza spać.* [325. Pieśni miłosne, s.504 (443)].

Filis (3) демінутив від **Filida**, утворений за допомогою суфшкса -s-. Зафіксовано тільки в одній пісні: *Matka nie wiedząc powodu, / Poszła Filis do ogrodu, / Gdzie czekając Filona / Usnęła snem zmorzona.* [325. Pieśni miłosne, s. 442].

***FRANCISZKA, Franusia** (2) Похідне від *Franciszka*, що є відповідником чоловічого імені *Franciszek*: *A kiedy ci o to chodzi, / żem z Franusią grał w zielone; / pójdę do niój, powiem wszystko, odbiorę różę czerwona? / A może ci o to chodzi, / żem z Franusią grał w zielone; / że zakładu niewygrałem, / dałem jej różę czerwona?* [3. Mazury, s. 99].

***HALINA, Halusia** (1) Імовірно, утворення від **Halina**; етимологічно з грецької «спокій, тиша» [53, с. 80]: *A ty Halusiu snotliwa, / nie bądź dzisiaj tak tęskliwa, / wszak już masz swego* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 86].

HANNA / *ANNA. Етимологічно з давньоєврейської *חַנָּה hannāh* «він (бог) був милостивий» [53, с. 81]: *A w ogródku, w ogródeczku, a w sadeńku Hanno, / Hej dajże mi koniczeńla, moje serce, panno:* [103. Pieśni miłosne, s. 282].

Anusia (1). Демінутивна форма, утворена за допомогою суфікса –u- i –sia-: *Prawieć mi fortuna pluży / w taneczku Anusi służy* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 86].

Handzia (5). Утворене за допомогою суфікса –dzia-: *Jak ja Handzi ne obaczu, / To ja tużu, to ja płaczu: / Jak Hadzia na mene hlane, To wsiaka tuha ustane* [130. Pieśni miłosne, s. 304]. Аналогічні строфи вміщені в іншому місці збірки.

Hanulka (2) Утворене від *Hanna* за допомогою двох суфіксів *-ul-i -k-*: *I do toho lulka, / diwczyna Hanulka: / horiloczku pywbym, tiutiunec kurywbym, / diwczynu Hanulku do sebe tulywbym*. [307. Pieśni miłosne, s. 430].

Hanuseńka (2). Зафіксовано по одному разу в піснях українській і польській; демінутив від *Hanusia*: *Hanuseńka myła / Wynციom sia upyła* [365. Pieśni miłosne, s. 473]; *Hanuseńka Jaroszowi, / swojemu kochankowi, wianek gotuje, chęć ofiaruje*. [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 85].

Hanusia (4): jedna zwe sie *Hanusia*, / a druha ja Marysia; / jedna piszła za pana, / a druha za Iwana; [Pieśni miłosne, w szczególności dumki, i inne rozmaitej treści i różnego składu, s. 222].

У польському варіанті імені вживається тричі в одній пісні, у звертанні з вигуком *ah!* (висловлюється жаль, що надто рано виходить заміж): *Ach Hanusiu! Ach ty duszo! / ciebie wszyscy kochać muszą* [62. Pieśni miłosne, s. 259].

Hanuśka (2): *Oj pidu ja do stawu, tam ribku distanu, / zwaru rybku w juszci, dam mojej Hanuści, / czej mia polubyt*. [16. Pieśni miłosne, s. 222].

Hańka (1): *Hańka pańka honyt: / Wstydaje sie, sama bje* [365. Pieśni miłosne, s. 473].

IZMENA З двгр. Ἰσμηνή – дочка Едипа та Йокасти, персонаж трагедій Софокла. Очевидно, помилкове написання, тепер прийнято писати *Ismena*: *Gdyby mi Akast dawał swe brogi, / ze złotem swojej Izmeny, / rzekłbym: Akaście! Tyś jest ubogi, / bo moja Laura bez ceny* [47. Pieśni miłosne, s. 247].

***JADWIGA, Jawdoszka** (7) Етимологічно з грецької «ласкавість», «прихильність», «благовоління» [53, с. 121], зустрічається тільки в одній пісні: *oj wyjdy, wyjdy diwko Jawdoszko, weczeryty daj! / oj wyszła, wyszła diwka Jawdoszka, ne wmywała sia* [80. Pieśni miłosne, s. 270].

***JÓZEFA, Józica** (1). Похідне від *Józia* (*Józefa*), утворене за допомогою суфікса *-c-*, притаманна фонетика гуральської говірки: *Ale niewiém którą kocham, / czy Maryne, czy Kasicę, / czy Barbarę, czy Józicę, / ale z téj przyczyny, / wyprawię wam chrzciny* [23. Krarowiaki, s. 108].

***JULIA, Julusia** (2). Етимологічно від древньоримського Jūlius «липень». [53, с. 407]: *Szumiała leszczyna, kiedym przez nią jechał, / płakała Julusia, kiedym ją zaniechał* [122. Krarowiaki, s. 120]; *Jechałem przez Kraków, szłyżalem śpiéwanie. / że mi się Julusia zażonę dostanie.* [106. Krarowiaki, s. 118].

JUSTYNA (4) Етимологічно від *Iustině* «справедлива» [53, с. 370]: *A kiedy ja spojrzę ku Witkowskiej stronie, / ledwie się me serce z żalu nie rozplynie; / serce nie rozplynie, oczy nie wypadną, / wszystko to atoli za Justyną ładną.* [212. Krarowiaki, s. 130]; *Potok płynie doliną, / nad potokiem jawory, / tam ja z tobą Justyno / słodkie pędził wieczory* [31. Pieśni miłosne, s. 231].

Justynia: *Muszę ci, Justyniu, przed oltarzem przysiądz, / że ja ciebie wolę, niżli innych tysiąc.* [214. Krarowiaki, s. 130].

Justysia: *Kto tańcuje przódy, podstarości młody, / a kto wedle niego. Ta Justysia jego.* [238. Krarowiaki, s. 132].

KALYNA (9) Жіночий відповідник імені *Каленик*; етимологічно з гр. Kallinikos «прекрасний переможець» [53, с. 163]. Зафіксовано тільки в одній пісні: *Boh mia sozdaw diwczynoju, / Pip mia nazwaw Kalynoju, / Diwczynoju, Kalynoju, Kalynoju; Ne żury sia ty diwczyno, / ty Kalyno, ty neboho... / tra raraj, / ruku daj, / ty Kalyno, ty neboho, ty neboho.* [248. Pieśni miłosne, s. 392].

KAROLA (1) Жіночий відповідник до *Karol*; ужито в основній і демінутивній формі тільки в краков'яках: *Nielitość rodziców, ta mi życie skróci, / jeżeli ma Karola do mnie nie powróci* [300. Krarowiaki, s. 139].

Karolcia (8): *Powiedz mi Karolciu co tve serce czuje, / czyli dla mnie życie czyli śmierć gotuje* [312. Krarowiaki, s. 140].

***KATARZYNA, Kataryna** (2) Етимологічно з гр. Aikaterině «чиста», «непорочна», «цнотлива» [53, с. 169]; *Hej hynu, maty, hynu, / za diwczynu Katarynu.* [63. Pieśni miłosne, s. 260].

Katarynka (3): *Pryjszow Jakim do domońku, taj wziew żinku byty, / Wziela sie Katarynka u neho prosyty:* [6. Pieśni męskie, s. 486].

Kasia (15). Демінутивна форма від *Kateryna*; ужито тільки один раз в українській пісні: *wydaj Kasiu za mene, / budesz nasza maty* [63. Pieśni miłosne,

s. 260]. У польському варіанті зустрічається в піснях про кохання (14), краков'яках (3), чоловічих піснях до різних подій (9), т. зв. бесідних (1): *Pod jaworem łóżeńko, / leży na nim Jasieńko, leży, leży choruje, **Kasia** jego kuruje.* [99. Pieśni miłosne, s. 280]; *Niémaz ci to niémaz jakparobcy nasi, / jeden Magdzie baki świeci, drugi schlébia **Kasi*** [626. Krarowiaki, s. 171]; *A nim rodzina list odebrała, / To już Kasiunia na marach leżała, / **Kasia, Kasia** kochana, **Kasia, Kasia** kochana* [28. Pieśni męskie, s. 509]; *A przy tobie, śliczna pani, / niech mi nikt **Kasi** niegani, / twojéj córeczki, / grzecznej dzieweczki* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 87].

Kaseńka (4). Похідне від **Kasia**, утворене за допомогою суфікса –eńk-. В українських піснях зафіксовано у весільному циклі: *Sywyj i sokoły sywyji / poletit sokoły w dolyny, / naberit zolota na kryła, zolotykh **Kaseńku** knyhyniu* [20. Weselne, s. 8]; *Jeszcze trawka nie zadana, / Już **Kasieńka** obgadana, Obgadana, obmówiona, / do Jasieńka przyłączona.* [114. Pieśni miłosne, s. 290].

Kasica (2). Утворене за допомогою суфікса –c-, що надає характерного гуральського колориту: *A nasza **Kasica** nie chciała ślachcica, / jesce tak pedziała, za go wibwić miała.* [598. Krarowiaki, s. 168].

Kasiuła (2): *O Boże mój, Boże, widzisz moję nędzę, / bez mojej **Kasiuli** smutne dni już pędzę,* [31 Krarowiaki, s. 110].

Kasiunia (3): *Jak się **Kasiunia** o tém dowiedziała, / Wnet do rodziny listek napisala, / Rodzineńko ratuj mię, rodzineńko ratuj mię,* [28. Pieśni męskie, s. 509].

Kasuneńka (11), зафіксовано в піснях весільного циклу: *Błohosłowy Boże i ty ridnyj bateńku! / Deż twij **Kasuneńku**, starszyj brat, / szczo twoji kosy rozplitaw?* [18. Weselne, s. 8], а також прикметникові форми (**Kasuneńczyn**): *De sia my diw, de sia my podiw **Kasuneńczyn** bateńko, czom ne wyjde do nowoji switłońki* [14. Weselne, s. 7].

Kasunia (1): *zberaj sia krasna nasza **Kasuniu**, / pojidesz wże z namy!* [42. Weselne, s.78 (17)].

Kaśka (7). Від **Kasia**, за допомогою суфікса –k-, усі в краков'яках: *Kaśka za piec, Maciek zanią, / obalili ocet z banią; / juzci, ocet jako ocet, ale Maciek **Kaśki** dosed.* [593. Krarowiaki, s. 167].

KLEANT, очевидно історична постать, потребує подальшого дослідження: *Bladój twarzyćce fawor przyznany, / Sarmackim marsem Nice się brzydzi, / A dla niój Kleant wódkami zlany, / S z wąsa razem i z siebie szydzi.* [261. Pieśni miłosne, s. 400].

LAURA (9). Етимологічно від лат. *Laurea* «лаврове дерево», «лавровий вінок» [53, с. 190]; уживається тільки у творах літературного походження: *Teraz mi Laura za wszystko stanie, / wszystkim pasterkom przodkuje;* [47. Pieśni miłosne, s. 246].

LUCYNA (2), жіночий відповідник Люції, етимологічно від лат. *Lucius* «світло»: *Ach Lucyno! Lucyno! / tyś nieszczęścia przyczyną;* [66. Pieśni miłosne, s. 262].

***MAGDALENA** (2), етимологічно від дєвр. «божа башта» [53, с. 204]: *Tańcowała Magdalena, tańcował i Gzegóz, / potracił ją nogą z tyłu, ona mówi cegóz? / a tańcujze Magdaleno w téj zielonój sukni!* [610. Krarowiaki, s. 169].

Magda (2). Похідне від **Magdalena**; зафіксоване тільки в краков'яках: *Niémaz ci to niémaz jakparobcy nasi, / jeden Magdzie baki świeci, drugi schlébia Kasi.* [626. Krarowiaki, s. 171].

Magdusieńka (1) похідне від **Magda**, утворене за допомогою суфіксів – *uś-* і –*eńk-*: *Magdusieńka Jendrusiowi, / słudze i przyjacielowi, / nie zmarszczy twarzy, / Bóg mu ją zdarzy* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 86].

MAŁGOZATA (1), етимологічно від грец. *Μαργαρίτης* «перлина, бруньки квітки»: *Moja Malgozato, nie uwazaj na to, / cjoć na dwoze zima, pod piezyną lato* [642. Krarowiaki, s. 173].

***MARGARETA**, етимологічно споріднене з **Malgozata**. **Margosia** (1) похідне від **Margareta**: *U naszej Margosi Maciek leckę kosi, / Wojtek siano grabi, niech ich porwą drabi.* [592. Krarowiaki, s. 167].

***MARTINA**, **Marcisia** (5). Похідне від **Martina**, утворене за допомогою суфікса –*is-*. Зустрічається в чоловічих піснях (4), т.зв. бесідних (1): *Marcisia dziecię rzuciła, / Sama na pół z płaczu umiéra* [9. Pieśni męskie, s. 489]; *Oj tam za dworem na błoniu, / Wywija Feliś na koniu, / Marcisia za nim chodziła / Dziecię na*

ręku nosiła / Śliczne stworzenie Jadwisia, / gdy ujrzy swego Marcisia, / dziwnie się śmieje [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 86].

MARYJA, етимологічно від дєвр. *mârâ* «чинити опір» [53, с. 212]. Утворене за допомогою суфікса *-uja-*, що вказує на давніше засвоєння імені, ніж, скажімо, подібне *Rozalia: A widkiż ty, pane brate, czy ne z Kołomyji, / czyś ne wydiw, czyś ne baczuw, diwczynu Maryji?* [81. Kołomyjki, s. 191].

Mariczka (6), похідне від **Maryja**. Зафіксовано у піснях весільного циклу: *chodyt koło neho Mariczka, / chodyt taj zasnula; (...) [baticzko] a zbudywby ja Mariczku, / ta ne śmiju; / wynohrad łomaty wmije, / Mariczku zbudyty śmije* [98. Weselne, s. 30–31].

Marunia (3). Похідне від **Maryja**. Двічі зафіксовано у піснях весільного циклу: *Krasna Marunia żuryła, / szo młoda замуż piszła* [49. Weselne, s. 19]; а також в коломийці: *Oj szepka my marmazynka, oj czorne my hunie, / oj czobit mij zahupczesty i żinka Marunie* [52. Kołomyjki, s. 188].

Maruneńka (11). Похідне від **Marunia**. Зустрічається у піснях весільного циклу: *prosyt kwitoczki do szepoczki / swojej panneńki Maruneńki* [2. Przy zaręczynach, s. 2].

Marunońka (1). Похідне від **Marunia**, за допомогою суфіксу *-ońk-*: *oj ne more hrało / Marunońka potopala / wse bateńka żdała...* [24. Weselne, s. 9–10].

Marusia (1) похідне від **Maryja**: *Treset my sia wolosia, / lubyt mene Marusia*; [3. Szumki, s. 199].

Maruseńka (3). Похідне від **Marusia**, утворене за допомогою суфікса *-eńk-*. Зустрічається у піснях весільного циклу (4), шумках (6), піснях про кохання (1): *Wczuw toje Iwaseńko: / ne żury sia Maruseńko* [49. Weselne, s. 20]; *A deż taja kiernyczeńka, szczo hołubka pyta;/ a deż taja Maruseńka, szczo mene lubyla?* [5. Szumki, s. 180]; *Oj wyszła Maruseńka do sinyj iz chaty: / Chody, chody kołodiju, zo mno `noczowaty,* [216. Pieśni miłosne, s. 372].

Marusza: *A nasza panna Marusza, / podmyka się pod Matusza, / Matusz się śmieje / wykrzyka, leje.* [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 85].

MARYNA (6) Похідне від *Maryja*. Зустрічається в піснях про кохання (4), краков'яках (2): *Biegałem wszędzie z moją Maryną, / Kiedym był chłopem a ona dziewczyną*. [95. Pieśni miłosne, s. 278]; *Ale niewiem którą kocham, / czy Maryne, czy Kasicę, / czy Barbarę, czy Józicę, / ale z téj przyczyny, wyprawię wam chrzciny, / do kolusieneczka, moja kochaneczka*. [23. Krarowiaki, s. 108].

Marysia (2) похідне від *Maryja*, утворене за допомогою суфікса *-ś-*. Фіксуємо в польських піснях про кохання (10), краков'яках (8): *Antku, wierz temu, bądź tylko stały, / Marysia zawsze cię kocha*. [24. Pieśni miłosne, s. 226]; *Sto i dwa dni ze mną Marysia bawiła, / że innego kocha, przecie zataiła*. [284. Krarowiaki, s. 137].

Marysia (5) в українському варіанті віднаходимо у піснях весільного циклу (9), про кохання (8) та чоловічих піснях на різні потреби (1): *Propyla maty doczku, (...) / ani Marysi, ani diwońky* [86. Weselne, s. 28]; *jedna zwe sie Hanusia, / a druha ja Marysia; / jedna pizła za pana, / a druha za Iwana*; [17. Pieśni miłosne, s. 222]; *Oj ustala stara maty raneńko, / Zapłakała po Marysy rewneńko* [3. Pieśni męskie, s. 484].

Marynecka (1). Похідне *Maryna*, утворене за допомогою суфікса *-eck-*: *kreście ognia podkówecki, / dla nadobnej Marynecki, / nuze wraz, nuze wraz*. [668. Krarowiaki, s. 176].

Marynia (4). Похідне *Maryna*: *Dla ciebie, Maryniu miła, / smutny jestem bez przestania*; [58. Pieśni miłosne, s. 256].

Maryseńka (12) Похідне від *Marysia*, утворене за допомогою суфікса *-eńk-*. Зустрічається в піснях про кохання (5), шумках (1) чоловічих піснях на різні потреби (6): *Ore Iwaś, ore sywymy wołamy, / Ore Iwaś, ore, wże czas popasaty: / Nyma mojej` Maryseńki, ni jej ne wydaty*. [334. Pieśni miłosne, s. 447]; *Wczera buła nediłońka, nuni poneditok; / zaprosyła Maryseńka kosytet barwinok*: [5. Szumki, s. 180]; *A zorońka, detynońka, / Za zauleńka, Maryseńka*. [16. Pieśni męskie, s. 497].

Marysieńka: *Aleć lepsza Marysieńka, / bo ta gdy swego Jasieńka / z tydzień nie widzi, świat sobie brzydzi*. [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 86].

Maryś (2). Утворене за допомогою суфікса -ś-. Зустрічається у піснях весільного циклу (1), краков'яках (3): *Wybierajze się moja Maryś, maz – ci cas / wdziękajze na się sajową spódniceę, opasuj srybny pas!* [138. Pieśni weselne, s. 43]; *U méj siwéj klaczy podkowa kołacze, / niechciała mnie Maryś, teraz za mną płacze.* [101. Krarowiaki, s. 118].

***ANASTAZJA, Nastia** (3). Похідне від *Anastazja*, етимологічно від гр. Αναστασία «воскресіння», «повернення до життя» [53, с. 31]: *Oj jde Pan iz korczmy pian, / Do misiacia promowlake: / Świty, świty misiaczeńku, / Moji Nasti w temnyczeńku.* [1. Pieśni męskie, s. 483].

Nastusia (3). Походить від *Anastazja*, зустрічається в піснях весільного циклу (1), про кохання (1), чоловічих піснях (1): *oj ne dla tebe ja kałyna sadżena, / jeno dla tebe Nastusia naridżena* [71. Weselne, s. 24]; *Budesz koło wpasty, / Szoś chodyw do Nasty.* [366. Pieśni miłosne, s. 474]; *De Nastyna bila szyja, / Na tm mijsci preczystaja: / De Nastyny były ruczki / Na tm mijści stały świczki.* [1. Pieśni męskie, s. 483].

Nastuseńka (6): *Oj przychaw Iwaseńko iz Podileńka, / Taj zapukaw, taj zastukaw w nowi worota: / Wyjdy, wyjdy Nastuseńko, ty żinko moja!* [260. Pieśni miłosne, s. 399].

OLENA (3). Етимологічно від грецького імені Ἑλένη (Helénē), утвореного від грец. ἑλένη («світоч», «смолоскип» [53, с. 265]. Зафіксовано в чоловічих піснях: *Oj Oleno, sestro moja, / Potyj dwory mostowyji, /Zastel stoły kidrowyji* [7. Pieśni męskie, s. 487].

Olenoczka (1): *Pryjszow Roman do domoczku, / Skłonyw na stila hołowoczku, Taj hadaje sy dumoczku, / Czy prodaty Olenoczku* [7. Pieśni męskie, s. 487].

PARASKA (1). Похідне від *Парасковія*, грец. Παρασκευή, утвореного від παρασκευή – «очікування», а також «переддень суботнього свята», «п'ятниця». Зустрічається у чоловічих піснях (4), шумках (3): *Oj wupłyniw Iwanoczko na Deliwskie pole: / Dajut znaty do Holigrad taj Deliwski lude: / Semen Napiuk z Paraskoju neszczsływy bude.* [19. Pieśni męskie, s. 499]; *A ty lubysz*

Parasku, / z mene czynysz ihrasku; / Parasku, Parasku, / z mene czynysz ihrasku.
[2. Szumki, s. 178].

Parasoczka (3). Зафіксовано у піснях кохання (5), чоловічих піснях (3):
Oj przyjszła ta Parasoczka, stała u poroha: / Zabolilo Iwanka serce taj tota hołowa.
[98. Pieśni miłosne, s. 280]; *Ta jak przyjszła Parasoczka, na porpzi stała: / Proszu ja*
tia Parasoczku, bud` na mia łaskawa [21. Pieśni męskie, s. 501].

Parasońka (1): *Oj uwziely Parasońku publiczne karaty, / Ne chce sia*
Parasunia za Iwanka przyznaty; / Oj uwziely Parasuniu ażdo Stanisława, / Aż tam
bude Parasuni sprawedływa sprawa; [19. Pieśni męskie, s. 499].

Parasunia (17). Зафіксовано у чоловічих піснях (16), коломийках (1): *Oj*
uwziely Parasońku publiczne karaty, / Ne chce sia Parasunia za Iwanka
przyznaty; / Oj uwziely Parasuniu ażdo Stanisława, / Aż tam bude Parasuni
sprawedływa sprawa; [19. Pieśni męskie, s. 499]; *Oj na hori kremenyci, na dolyni*
krejda, / Oj wże meneobrechala Parasunia frejda. [130. Kołomyjki, s. 197].

Paraszka (3): *oj ty diediu taj ty nene, ne banuj na mene, / Banujte wy na*
Paraszku, szo czeruje mene. [98. Pieśni miłosne, s. 280]; *A ty lubysz Paraszku,*
Paraszku, / z mene czynysz ihraszku, ihraszku. / Prysiaj Bohu ne lublu, ne lublu, i
lubyty ne budu, ne budu. [39. Pieśni miłosne, s. 237].

REGINA Етимологічно від лат. **Regina** «цариця» [53, с. 311]: *Widzę że*
panna Regina / dzierzy pelen kubek wina, [2. Pieśni przy ochotach wiejskich, s. 86].

***ROZALIA, Ruzia** (1). Похідне від **Rozalia**, етимологічно від італ.
rozalia «троянда» [53, с. 314]: *Ej no piękna Ruzio! / Nie droz się tak z buzią,* [251.
Pieśni miłosne, s. 394].

***SOLOMIA, Solocha** (16), від гр. Salomē, «мир», «спокій». Зафіксовано
в одній пісні: *Oj przyjszowże ja u poneditok, /nema Solochy, pole barwinok; / nema,*
nema, Solochy w doma, / nema, nema, nebohy w doma [2. Pieśni miłosne, s. 214].

***TEODOZJA, Teosia** (6). Етимологічно походить від Теодозја або
спорідненого Теодора «подарована Богом». Зафіксовано 5 в мазурах: *Na*
dolinie, / przy olszynie, / bujną łączkę rosi, / strumyk czysty, przezroczysty,

zwierciadło **Teosi**. [7. Mazury. s. 102]; *Skowrónczek orze, przepiorka pogania, / trzymaj się Teosiu stałego kochania*. [481. Krarowiaki, s. 156].

***ANTONINA, Tosia** (4). Демінутив від Антоніна. Жіночий відповідник до **Anton**. *Dawniej ja z nią kwiatki sadził, / Najczęściej się z Tosią wadził* [283. Pieśni miłosne, s. 415].

Tosieńka (1): *A w tym stroji przed Tosieńką, / Pokłonię się nizlusieńko*, [283. Pieśni miłosne, s. 415].

URSULA (1). Етимологічно походить від демінутиву лат. Слова *ursa* «маленька ведмедиця». Належить до грона найдавніших сполонізованих імен [86, с. 94]: *Ursula I obrąbek do koszuli. Com go dostał od Ursuli, / na faworek do koszuli, do kolusieneczka, moja kochaneczka*. [23. Krarowiaki, s. 108].

***ZOFIA**. Етимологічно від гр. σοφία «мудрість» [53, с. 344]. **Zosia** (12). Ужито в піснях про кохання – 9, краков'яках – 2, мазурках – 1: *Da u twojój Zosi, mléka nie uprosi, / lepsza nasa Magda, choć nieprosis tak da*. [599. Krarowiaki, s. 168]; *Chciało się Zosi jagódek, / Kupić ich za co nie mała; / Jaś ich miał pełen ogródek, / Ale go prosić nie śmiała*. [87. Pieśni miłosne, s. 273]; *Czyli jekę zmianę czujesz / w przyszłym dla nas szczęścia losie, / lub tak ładną nieznajdujesz, jak mawiałeś, twoję Zosię?* [4. Mazury, s. 100].

Zośka (3): *będziemy grać Zośce, jaz się snu ocknie, / a który się umorduje, to sobie odpocnie*. [660. Krarowiaki, s. 175].

***WIKTORIA**. Етимологічно від лат. «перемога». **Wiktusia** (8). Утворено за допомогою суфікса *-uś-*, від скороченої форми імені **Wikta**. Ужито тільки в краков'яках: *Wartaś jest Wiktusiu szacónku odemnie, / niechże ja nie kocham ciebie nadaremnie* [311. Krarowiaki, s. 140].

2.3. Андроніми, патроніми

SAWYCHA (3). Похідне від Сава (див. параграф чоловічі власні імена), утворене за допомогою суфікса *-uś-*. Така форма називання жінки за ім'ям

чоловіка залишалась популярною у Гуцульщині до початку 2000-х. Ужито в одній пісні: *Hej siw Sawa w koniec stoła, dribne lystie pysze, a Sawycha mklodeńka detynu kołysze: / W tym Sawycha mołodeńka bez wikno wtikała, / Z czystych ustok no słoweńko kucharci widdała: / Hej siw Sawa w koniec stoła, tiażeńko dumaje, / A Sawycha mołodeńka detynu kupaje* [23. Pieśni męskie, s. 502–503].

STEFANYCHA (1): *Jak na poli – jak na poli / Makiwka brenila, / Oj tak naszymy Stefanyysi / Hołowka zleтила.* [10. Pieśni męskie, s. 490].

KUŁYNYCZKA (1): Андронім до прізвища Куłynуч. Зафіксовано в одній пісні: *Oj jak wyszła Kułynuczka, / Taj na mosti stała, / A kaźdomu kozakowu / Po talaru dała:* [10. Pieśni męskie, s. 491].

MACIEJOWA (1): Андронім від чоловічого імені *Maciej (Mateusz)*. Зафіксовано в одній пісні: *Piędziesiąt kólecek u mojego pasa, / niech nom sto lat zyje Maciejowa nasa.* [677. Kragowiaki, s. 176].

НАНІМЈУСЗЕЊКО – від **Нахим'юк, син Нахим'юка**.

Патроніми в опрацьованих піснях представлені однією назвою – *Nahimjuczeńko*. Щоправда, стосовно цієї назви можемо припустити кілька варіантів її походження: і як патроніма (син *Нахіма*), і як демінутива імені *Нахім*. Щодо походження антропоніма *Нахім*, то він, імовірно, запозичений із давньогебр. *Нахум* (форма на ідіш Нохім, Нухім «утішений»). Із контексту вживання цього оніма видно, що його носій був відомим музикантом: *Oj na hori, na wesoki, sywy zajaczeńko, oj nikto tak ne zahraje jak Nahimjuczeńko* [126. Колюмјкі, s. 197] [6, с. 47–48].

2.4. Прізвища

Прізвища як окремий антропонімний тип виникли порівняно недавно – у XVIII ст. Їх лексичною базою були особові імена, назви місцевості проживання або етнічного походження, професії, соціальний статус чи індивідуальні ознаки першого носія прізвища тощо. Найпоширенішу групу

прізвищ становлять відіменні прізвища, що утворились від власних чоловічих імен. Похідні від жіночих імен виникали у випадку, коли жінка самотійно утримувала сім'ю, наприклад, овдовівши. Серед віднайдених прізвищ не зустрічаються іншого походження, тому ми не розгляємо інші типи походження прізвищ.

BIERNACKI. За версією польського сайту про походження прізвищ, етимологом прізвища *Biernacki* є антропонім *Barnarda, Benarda, Bernata, Berntha, Bernucciego, Bieratowicza, Bernharda, Beornhearda* [65]. Прізвище *Biernacki* досить популярне в Польщі й сьогодні. В історії Польщі відомі щонайменше 9 постатей шляхтичів із цим прізвищем [6, с. 47].

CIURA (Fed`ko). Етимологічно від *Джур, Джура, Цюра* – зброєносець у козацької старшини XVI–XVIII ст.; за іншою версією, від звуконаслідувального дієслова *цюрити* «текти цівкою». Цю версію походження прізвища підтверджує і двічі зафіксоване у збірці уживання «*ciura*» у написанні з великої і малої літери: *Pryjszow k`nemu Fed`ko Ciura, taj ho bje, / A wżeż mij Kozubaj ne żyje* [4. *Pieśni męskie*, s. 482]; *Jichaw ciura iz Warszawy, / Na nym syni szarawary* [12. *Pieśni męskie*, s. 492].

CZARNIECKI. Етимологічно можливе походженні від *чернець* або топоніма *Черник*. У цьому конкретному випадку ужиття йдеться про С. Чарнецького – полководця Речі Посполитої XVII ст., згаданого в національному гімні Польщі. Стефан Чарнецький народився у родовому маєтку **Czarnca**, що свідчить на користь відтопонімного походження прізвища: *Gdy nasz Czarniecki słynął żelazem, / I dla ojczyzny krew swą poświęcał, / Wszystkie go Polki wielbiły razem, / A on tymczasem węża podkręcał.* [261. *Pieśni miłosne*, s. 400].

DEREWICZ, DREWICZ (6). Ймовірно, походить від етноніма **деревичі** «деревляни». На території України відомі гідронім **Деревичка** (притока Горині в Хмельницькій і Житомирській обл.), топоніми **Великі Деревичі, Мала Деревичка** (Любомирського р-ну Житомирської обл.) – городище в урочищі Замчисько-Замчище на лівому березі річки, центр

удільного князівства. [40, с. 177]. Прізвище фіксується одній пісні: *Derewicza oczy – oczyż jego oczy, / Już nie będą przypatrywać z kąd Puławski toczy* [Pieśni męskie, s. 481].

DOBOSZ (9), **DOBOSZCZUK** (1). Польське написання прізвища **Довбуш**. Більшість дослідників припускають, що антропонім походить від назви професії батька *добош, довбуш* «літаврист». [61, с. 78]. Фіксується тільки в одній пісні. Похідне **Довбощук**, утворене за допомогою суфікса –uk– вказує на жаль, смуток співця з приводу подій, що описані в пісні, а також на зв'язок із давніми українськими закличками (повторення одного слова з різною метричною акцентуацією, ритмічне подрібнення, що вимагає додавання суфіксальних форм, найчастіше зустрічається кличному відмінку власних імен, а також поєднання у поєднанні з вигуками): *Wziaw sia Dobosz dobuwaty, / Wziały zamki widlitaty; / Skoro Dobosz dweri wchyływ, / Zaraz Stefan w serce strilyw; Oj Doboszu, Doboszczuku, / zomżeś ne wbyw kumu suku?* [30. Pieśni męski, s. 511–512].

DURNEJUKI. Очевидно у пісні йдеться не про прізвище, можливо прізвисько осіб, які були причетні до смерті Семена Нестерука.

GOŁĘBIOWSKI. Відтопонімне прізвище, його потенційною основою можуть бути такі польські топоніми: **Gołębiów** (Малопольське воєводство, гміна Радом / Radom K, гміна Ліпнік / Lipnik), **Gołębiewo** (Поморське воєводства, гміна Тромбкі Великі / Trąbki Wielkie). [96, s. 52]. Прізвище **Gołębiowski** вперше зафіксовано на на теренах Польщі вже у 1454 р.

KANIOWSKI (8). Йдеться про магната Миколу Василя Потоцького, урядника Речі Посполитої, котрий був богуславським, корсунським та **канівським** старостою. Очевидно через це увійшов в український фольклор під прізвищем Каньовський. Дума про Марусю Богуславку відома більше ніж у 30 варіантах, варіативність зумовлена місцем дії, зважаючи на мовні діалектні прояви, записано від респондентів Коломийщини. У збірці зафіксовано у двох піснях: *Witak pryjszow pan Kaniowski: Dobryj deń, do chaty, / A wziewże win bodnaroczku k`sobi pryhortaty* [13. Pieśni męskie, s. 493];

Bodnariwna jak stojąła, wzięła utilaty, / Oj aż kazaw pan Kaniowski ta za neju hnaty; / Hnaly, hnaly bondariwnu, ne mohły dihnaty, / Oj aż musyw pan Kaniowski za neju strylaty [14. Pieśni męskie, s. 494].

КОНУТ (2). Полісемантичний діалектичний апелютив *когут* «півень» умовтвивував прізвище, очевидно, через психологічну характеристику першоносія –залицяльника, хлопця-забіяки [55, с. 61]: *Buloż tobi, Nesteruku, u lisi sedity, / Aby tebe ta ne byty Kohutowi dity* [22. Pieśni męskie, s. 501]. *Piszła jeho maty znaty, de sie synok podiw: Oj u Riżni, koło korczy, ziet Kohutiw i zziw* [22. Pieśni męskie, s. 501].

КОЗУБАЙ (3) **КОЧУБЕЙ**. Ймовірно в тексті збірки помилкове написання, зважаючи на друкарські можливості того часу приспускаємо, що загубилась частинка двознаку (у польській транслітерації українська буква ч передається cz). Етимологічно походить з татарської. Давній український козацький рід, походить від Кучук-бея, що охрестився Андрієм та оселився на Лівобережній Україні: *Pryjszow k` nemu Fed`ko i Iwan stryjeczny, / Napyw sia horiwki Kozubaj bezpieczny*: [4. Pieśni męskie, s. 482].

КУЛЫНИЧ (1), **КУЛЫНЫЧ** (4). Прізвище утворилось за допомогою суфікса *-уч*, що означав «малий», «син», «молода людина», буквально означає «син Кулини (Калини)». За іншою версією, може походити від назви птаха – кулика, проте зафіксований у збірці контекст вказує саме на утворення прізвища від імені матері: *Oj rozysław pan ekonom / Ta swoji kozaki: / Hde najedete Kulyniczuw, / Wiażyт jak sobaki; Oj szczo zabyw Kulynycz syn / Prokopowu doczku*. [10. Pieśni męskie, s. 490].

NESTERUK (10), **NESTERUCZOK** (1). Прізвище, утворене від імені батька. Етимологічно Нестор з гр. Νέστωρ «той, хто повернувся додому» [55, с. 153]. Зафіксовано тільки в одній пісні, використання демінутивного суфікса *-ок-*, що зумовило альтернацію *k>cz*, підкреслює трагічність ситуації: *A toho Nesteruka doliw Riżnom wzięty, / Krowcia kaple, riczka tecze, ne oprowadzety, / Ale nesły Nesteruka, stały spoczywaty, / Jak uzdrily pobratymy, wzięty omhliwaty;*

W mojim horodoczku rozwyw my sie buczok: / Zahyb, zabyb Nesteruczok wid pohanych ruczok [22. Pieśni męskie, s. 501].

NYCZAJ (22), **NYCZAJEŃKO** (3). Існує близько 100 варіантів записів думи про Нечая. Данило Нечай, полковник Брацлавського полку, керівник повстань про польської шляхти. Походив з українського шляхетського роду вихідців, імовірно Мстиславського, Подільського чи Волинського воєводства. Двоосновне давньослов'янське прізвище із запереченням не-, [1]. Зафіксовано в одному творі: *W czystym polu, pry tychym dunaju, / Kryknum kozak na Nyczajaj: wtikajmo Nyczaju. / Jak ja maju kozak Nyczaj zwidsy utikaty, / Sławu swoju kosaćkoju marne potyraty; A deż twoji Nyczajeńku skarbowyji wozy? / Oj w misteczku Beresteczku stojat na zalozi; / A deżtwoji Nyczajeńku ditońki taj žena? / W samym misti Beresteczku sedit sobi w doma;* [1. Pieśni męskie, s. 479].

POTOCKI (1), походить від топоніму **Potok** (Potok Wielki, gmina Jędrzejów, Świętokrzyskie wojewódstwo), утворене за допомогою формату –ski-: *Oj pitknuw sia Nyczajiw kiń na mału tyczynu, / Pijniaw jeho pan Potocki z konia za czuprynu: / Oj cy tojto toj chmil szczo po derewi wjet sia, / Oj cy tojto kozak Nyczaj szczo z Laszkamy bijet sia.* [1. Pieśni męskie, s.480].

PULAWSKI (4). Прізвище утворене за допомогою суфікса –ski- від місцевої назви Пулави, що означає: «міське поселення», головний пункт Новоолександрійського повіту, губ. Любельська. Зафіксовано в одній пісні: *Derewicza uszy – uszyż jego uszy, / Już nie będą podsluchiwać zkąd Puławski ruszy* [2. Pieśni męskie, s. 481].

TURCZYNOWA (1). Українське прізвище, що походить від етноніма. «У давньоруській мові Турчанинов, Турчинов називали не тільки турків, а й вихідців зі Сходу взагалі... Загальноприйнята модель українських родових іменувань склалася не відразу, проте вже до початку XVII ст. більшість прізвищ утворювалося додатком до основи суфіксів -ов / -ев і ін, поступово стали типовими показниками українських сімейних імен. За своїм походженням такі іменування були присвійні прикметниками, а їх основою найчастіше служило ім'я або прізвисько батька. При цьому суфікс -ов / -ев

додавався до основ на приголосний або -о, а прізвища на -ін утворювалися від імен і прізвиськ, що закінчуються на -а / -я. Так нащадки людини, який мав прізвисько Турчі або Турка, стали носити прізвище Турчинов. Крім того, є судження, що прізвисько Турчин було для родоначальника «географічним» прізвиськом, присвоєним йому за місцем проживання. За цією версією, іменування Турчин закріпилося за уродженцем села Турчинов» [46]. Зафіксовано в одній пісні: *Słuchaj pani Turczynowa, / Prywiwem ti newilnyciu, / Aż iz Polski robotniciu*: [31. Pieśni męskie, s. 513].

WORŁA (1). Етимологію прізвища не з'ясовано, можливо походить від часто уживаного в українському фольклорі епітету – орел. Зафіксовано в одній пісні: *Oj rosty chmelu po nad wodoju ta riwno z tyczynoju, / Oj daleko czuty ta kozaka Worła szo jde z kobzynoju*, [326. Pieśni miłosne, s. 443].

У піснях зі збірника В. Залеського представлені такі класи антропонімної лексики:

- власні особові чоловічі (87) та жіночі імена (90);
- прізвища (9);
- прізвиська, або андроніми (називання жінки за ім'ям, прізвищем чи прізвиськом чоловіка) (8).

Прикметно, що імен по батькові (патронімів) у збірці не виявлено зовсім. Крім того, як бачимо, жіночий іменник кількісно переважає над чоловічим, що, очевидно, пов'язано з жанровою приналежністю пісень, у яких він зафіксований – переважно пісні про кохання.

Жіночий та чоловічий антропонімікон збірника представляє християнський канонічний іменник у його західній (католицькій) (напр., чол.: *Антоній, Валентин, Віктор, Йозеф. Крістіан, Бартоломій, Томаш*; жін.: *Барбара, Дорота, Юлія, Юзефа, Юстина; Магдалена, Маргарита, Розалія, Теодозія, Вікторія* та ін.) та східній (православній) (напр., *Григорій, Семен, Сава, Миколай, Петро, Пилип, Федір, Василь, Роман; Фелісія (Феся), Параскевія (Параска), Галина* та ін.) традиціях, причому католицький

іменник – польські імена, православний – українські, а також спільний католицько-православний іменник (напр., *Ян, Яків, Андрій; Анна, Ганна, Катерина, Марія, Софія* та ін.).

Найпоширеніші християнські імена серед чоловічих – *Ян / Іван, Григорій, Матеуш, Миколай, Семен, Василь*; серед жіночих – *Катерина, Барбара, Ганна (укр.), Кароля, Параска, Марія*.

Етимологічно серед католицьких імен переважають особові назви латинського походження (*Антоній, Бартоломій, Віктор, Валентин*), серед православних та «спільних» імен – запозичення з давньогебрайської мови через посередництво давньогрецької або ж безпосередньо з давньогрецької мов (*Андрій, Іван, Григорій, Яків, Матеуш, Стефан, Семен, Миколай*).

Як показує вибірка, повні варіанти імен мало представлені в піснях (*Andrij, Jakim, Jakób, Maciej, Mykolaj / Mykola, Petro, Roman, Semen, Stefan, Wasyl, Wojciech; Barbara, Hanna, Justyna, Karola, Kataryna, Magdalena, Małgozata, Maryja, Olena, Regina, Rozalia*); крім того, майже всі вони мають і демінутивні похідні. Значна частина імен представлена лише в демінутивній або скороченій формі (*Antek, Bartek, Fedunio, Hryć, Kryś, Pyłypko, Stasio, Tomunio, Walek, Wikcio; Fesia, Franusia, Jawdoszka, Margosia, Marcisia, Nastia, Teosia, Tosia, Zosia, Wiktusia*).

Окремі імена демонструють велике розмаїття похідних, для творення яких застосовано значний набір відповідних словотвірних засобів (суфіксів), напр.: *Janek, Jasieńko, Jasij, Jasio, Jasiunio, Jasónio, Jaś; Iwaneńko, Iwanko, Iwanoczko, Iwaseńko, Iwasuneńko, Iwaś; Hrycio, Hrycunio, Hryć; Józio, Jóžko, Maciej, Maciek, Maciuś, Maćko, Matusz; Petruneńko, Petruś, Piotruś; Pyłypko, Pyłypońko; Stefanko, Stefanoczko; Bachniczka, Basia, Baśka; Dorotka, Dosia; Handzia, Hanulka, Hanuseńka, Hanusia, Hanuśka, Hańka; Justynia, Justysia; Katarynka, Kasia, Kaseńka, Kasica, Kasiula, Kasiunia, Kasuneńka, Kasunia, Kaśka; Mariczka, Marunia, Maruneńka, Marunońka, Marusia, Maruseńka, Marusza; Nastia, Nastusia, Nastuseńko; Parasoczka, Parasońka, Parasunia, Paraszka*).

Структурно-семантична варіантність похідних від імен як чоловіків, так і жінок слугувала для різних функцій: відображення соціального статусу персонажа пісні; передачі жартівливої експресії; ніжних почуттів до коханого / коханої тощо.

Як справедливо зауважує С. Єрмоленко, велика кількість лексем із суфіксами емоційної оцінки є характерною ознакою народнопісенного словника як такого [19, с. 54]. При цьому «одна з основних домінант народнопоетичного слова, – за визначенням Н. Данилюк, – активне використання суфіксів зменшено-пестливого значення в іменниках, прикметниках, прислівниках» [16, с. 136]. І насамперед – в іменниках-антропонімах.

Дослідниця демінутивних дериватів в мовнообразній системі українських народних ліричних пісень Л. Михно зауважує, що словесно-образна естетизація картини світу за допомогою зменшено-пестливих словотвірних елементів була започаткована і розвинена саме у фольклорно-пісенному дискурсі. Використання демінутивів тут, робить висновок дослідниця, є однією з його основних рис, концептуальною та стилістичною ознакою [43, с. 238]. Це зумовлено тим, що демінутивізація притаманна живому усному народному мовленню [8, с. 35].

За семантикою зменшено-пестливих суфіксів відантропонімі демінутиви, зафіксовані у збірнику В. Залеського, можна поділити на дві основні підгрупи, в яких суфікси виражають:

1) пестливе, лагідне ставлення мовця до названої особи, пор.: *W horodeńku czystoleńku, / tam chodyt Iwasuneńko, / prosyt kwitoczki do szepoczki / swojej panneńki Maruneńki.* [2. *Weselne*, s. 2]; *oj pryszow czetwer, ta wże Hrycio pomer, / pryszła piatnycia, pochowały Hrycia* [164. *Pieśni miłosne*, s. 332]; *Ta jak pryszła Parasoczka, na porpzi stała: / Proszu ja tia Parasoczku, bud` na mia łaskawa;* [21. *Pieśni męskie*, s. 501] та ін.

2) жартівливу експресію, іронію, зневагу у ставленні до названої особи, пор.: *Oj uwziely Parasońku publiczne karaty, / Ne chce sia Parasunia za Iwanka*

przynaty; / *Oj uwzięły Parasuniu ażdo Stanisława, / Aż tam bude Parasuni sprawedływa sprawa*; [19. Pieśni męskie, s. 499)]; *U naszej Margosi Maciek leckę kosi, / Wojtek siano grabi, niech ich porwą drabi*. [592. Krarowiaki, s. 167]; **Kasieńka (2)**: *Jeszcze trawka nie zadana, / Już Kasieńka obgadana, Obgadana, obmówiona, / do Jasieńka przyłączona*. [114. Pieśni miłosne, s. 290]; *Pryjszow Jakim do domońku, taj wziew żinku byty, / Wzięła sie Katarynka u neho prosyty*: [6. Pieśni męskie, s. 486]; **Maćkowym** za pzełazkiem, / *zmawiała się Baśka z Staskiem*, / *matusia to zobacyli, / Baśkę kiejem wystudzili*. [627. Krarowiaki, s. 171].

Демінутиви від чоловічих імен утворені за допомогою формантів укр. -**к(о)**, -**ц'(о)**, -**ун'(о)**, -**с'**, -**еньк(о)**, -**оньк(о)**, -**уненьк(о)**, -**очк(о)**: *Iwanko, Pyłpko, Stefanko, Wasylko; Hrycio; Fedunio, Hrycunio; Iwaseńko, Iwaneńko Petruneńko; Jakimońko, Pyłypońko; Iwasuneńko; Iwanoczko, Romanoczko, Stefanoczko* та пол. -**un(io)**, -**ćko**, -**eńko**, -**ek**, -**ś**, -**uś**: *Stasiunio; Maćko; Jasieńko; Jasio, Józio; Jasiunio, Wikcio; Jaś, Feliś, Kryś, Maciuś, Stas, Iwaś; Petruś, Wojtuś; Antek, Bartek, Franciszek, Maciek, Walek, Wojtek*.

При творенні демінутивів / аугментативів від жіночих імен ужито такі суфікси, серед них і такі, що утворені нанизуванням демінутивних формантів: укр. -**с(я)**, -**ун(я)**, -**л(а)**, -**ульк(а)**, -**еньк(а)**, -**оньк(а)**, -**очк(а)**, -**к(а)**: *Marusia, Nastusia, Hanusia,; Marunia, Parasunia; Hanuśka; Hanulka; Hańka, Katarynka, Jawdoszka Marunońka, Maruneńka, Maruseńka, Hanuseńka, Kasuneńka, Olenoczka, Parasoczka, Parasońka* та пол. -**s(i)a**, -**n(ia)**, -**k(a)**, -**eńk(a)**, -**c(ia)**, -**ul(a)**: *Basia, Dusia, Franusia, Julusia, Justysia, Kasia, Margosia, Marcisia, Marysia, Teosia, Tosia, Zosia, Wiktusia; Justynia, Kasunia, Kasiunia, Marynia; Baśka, Dorotka, Kaśka, Zośka; Tosieńka, Magdusieńka; Kaseńka, Maryseńka; Karolcia, Kasica; Kasiula*.

Відантропонімі демінутиви виконують у народних піснях кілька стилістичних функцій, основна з яких – передача позитивної експресії (замилування, мрійливості, лагідності), пов'язаної із особою, що є об'єктом кохання.

Найпоширенішими іменами з найбільшою кількістю похідних є чол. *Ян, Іван, Матвій*, жін. – *Ганна, Катерина, Марія, Параска*. Вказані імена були популярними в побуті, що зумовлено популярністю святих із цими іменами (Анна – матір Богородиці Діви Марії, Марія – Пресвята Богородиця, Мати Ісуса Христа, св. Катерина, св. Параскевія Пятниця); чоловічі імена – імена євангелістів Іван, Матвій.

3. ПІСЕННА ТОПОНІМІЯ У ЗБІРЦІ ВАЦЛАВА ЗАЛЕСЬКОГО

3.1. Ороніми

CZERNOHORA (4) w karpatach w cyrkule Kołomyjskim.

У тексті всієї збірки ми віднайшли один оронім у трьох піснях. Черногора є найвищим гірським масивом Карпат на території Закарпатської та Івано-Франківської обл. Походить від складання словосполучення «чорна гора» [40, с. 513–514]: *A szoby ty, mij myleńki, takij weselańkij, / jak u lili w Czernohori***) witer studenneńkij. / A szoby ty, moja myła? Taka weselańka, / jak u lili w Czerchori woda studenneńka.* [1. Pieśni optyszków, s. 81]; *A szczo u ti Czernohori za woroni koni; / chodim brate w hajdamachy, czujem za o Czernohori położite, / W Czernohori położite, / A sami sia rozyjdite,* [30. Pieśni męskie, s. 512].

3.2. Хороніми

LASZYNA (1). Хоронім, утворений на кшталт Німеччина, відприкметникового іменника за замовчуванням земля: *Nimeczszyna na Laszyna, i zemlę Wołoska, / pidmowywszy uże diwcze, pide pohołoska;* [126. Kołomyjki, s. 197].

ŁYTWOŃKA (1) – демінутив від **Łytwa**, хоронім. Існує кілька версій походження власної назви Liteuva, на нашу думку на нашу думку найбільш вірогідною видається походження від назви річки Lietauka, невеликої притоки Wilii, що мало б означати «люди з-над ріки», або ж «край над річкою» [97]: *Oj powij witrońku z Polszczy i Łytwońki, / Rozduj łysty, podaj wisty do moj` rodynońki.* [18. Pieśni męskie, s. 498].

PODILA (2). Історико- географічна область басейну Південного Бугу і Лівобережного басейну Дніпра. Означає «низовинна місцевість, долина». [40,

c. 382]: *Nasunula czorna chmara spid hory, / Oj pryjichaw mij myleńkij z Podili*: [3. Pieśni męskie, s. 484].

PODILEŃKO (1): *Oj pryjichaw Iwaseńko iz Podileńka, / Taj zapukaw, taj zastukaw w nowi worota* [260. Pieśni miłosne, s. 399]; *Ny diwczyno iz Podola, W twoich rukach moja dola*, [166. Pieśni miłosne, s. 334].

POLSKA (2). Хоронім на означення Речі Посполитої чи польських земель: *Zmieniły naród pieszczone czasy, / Polska w mdlejącój teraz posturze, / Jak nam zaczęły panować Sasy, / Ustąpić musiał i wąż fryzurze*. [261. Pieśni miłosne, s. 400]; *Śluchaj pani Turczynowa, / Prywiwem ti newilnyciu, / Aż iz Polski robotniciu*: [31. Pieśni męskie, s. 513].

POLSZCZA (2). Український відповідник **Polska**: *A na Polszczy such ryba i z wodoju, / Budesz żyty z wrażym lachom jak z bidoju* [247. Pieśni miłosne, s. 392]; *Oj powij witrońku z Polszczi i Łytwońki, / Rozduj łysty, podaj wisty do mojej rodynońki* [18. Pieśni męskie, s. 498].

PRUSY (1). Хоронім, назва історичного регіон між нижнім Німнем і нижньою Віслою, сьогодні це Вармінсько-Мазурське воєводство Польщі та Калінінградська область Росії. Існує кілька версій походження, на думку мовознавця Я. Мьодка, може походити від прізвища батька, кашубською *prusę* означає «молодий жеребець», отже Прус як прізвисько означав людину, що розводить коней. [88]: *wolę ja się wolę we Prusach ożenić, / będę umiał żonkę i talarki cenić*. [374. Krarowiaki, s. 145].

UHERSKI ZEMLI (1). Походить від етноніма **угорці**, прасл. *ogръ* *ogъrinъ*, що використовувався на означення тюркських народів. Польська адаптація назви *węgru* [97], з альтернацією *o* на *ę* (стале в польській мові для деклінаційних форм однини/множини) та додаванням протетичного *w*: *Pojiachaw starosta w uherskuju zemlu / Uhrynoczku wlubyty; / Uhrynoczku sy wlubyw, / Hospod` mi ne prysudyw, / bo w uherski zemli / kurońki ne pjut*, [3. Weselne, s. 5].

UHERSZCZYNA (1) – хоронім, утворений на зразок відприкметникових іменників (див. Wołoszczyzna, Nimeczczyzna): *Piszły my w Uherszczynu, / W dałekuju ukrainu, /* [30. Pieśni męskie, s. 511].

UKRAINA, WKRAINA (15). Зафіксовано (13) у піснях про кохання, 1 у чоловічих піснях, 1 у коломийках: *Piszły my w Uherszczynu, / W dałekuju ukrainu* [30. Pieśni męskie, s. 511]; *Na Ukraini wsioho mnoho, i paszy i brahy, / lesze szo tam lachy stojat, kozackiji wrahy; / na Ukrajni wsioho mnoho, medu i horiwki, / diwki krasni, mołodyci, a wsi czornobrywki; / na Ukraini mołodyci, szczo wczzerwonych chodiat, / połotnianych ne wydajut, bo ich samy robiat.* [23. Pieśni miłosnes. 225]; *pidy, pidy szatane, propyweś chudobu, / a ja pidu na Ukrainu z dit`my na swobodu.* [25. Kołomyjki, s. 185].

UKRAJINA (2): *Hej ja kozak z Ukrajiny, / kozak z rodu, kozak z miny!* [1. Kozaki, s. 202].

WITKOWSKA STRONA (1): *A kiedy ja spojrzę ku Witkowskiej stronie, / ledwie się me serce z żalu nie rozpłynie; / serce nie rozpłynie, oczy nie wypadną, / wszystko to atoli za Justyną ładną.* [212. Krarowiaki, s. 130].

WOŁOSZCZYNA (3). Зафіксовано у пісні про кохання і чоловічій пісні: *pidu ja na Wołoszczynu, / i tamże ja ne zahynu; / w Wołoszczyni dobri lude, / i tam meni harazd bude,* [38. Pieśni miłosne, s. 235]; *Utikajmo w Wołoszynu, w Wołosloje miasto, / A czejby nas boronyło wid Moskaliw micno. / Czorni awy, czorni wrony krutu horu wkryły, / A mołodych Turkiw basziw Moskali pobyły.* [3. Pieśni męskie, s. 481].

ZEMLA WOŁOSKA (1): *Nimeczczyzna na Laszyna, i zemlę Wołoska, / pidmowywszy uże diwcze, pide poholoska;* [126. Kołomyjki, s. 197].

WOŁYŃ (1). *Pustyż mene, pane, zwisty na Wołynia, / Pysze myła łystec, porodydyła syna.* [17. Pieśni męskie, s. 497].

3.3. Ойконіми

BERESTECZKO (3) згадується у думі про Ничая. Історично про Берестечко. Місто Горохів. р-н Волин, обл. «Ойконім виник за допомогою суф. -к(о) в демінутивній функції від мікротопоніма **Берестець** або апелятива *берестець*, зменшувальне, від *берест*» (березовий ліс) [40, с. 41–42]: *Oj tojto samyj toj chmil szczo po derewi wjet sia, / Oj sam kozak tojto Nyczaj szczo z Laszkamy bjet sia. / A deż twoji Nyczajeńku skarbowyju koni? / Oj w misteczku Beresteczku stojat na wyhoni* [1. Pieśni męskie, s. 480].

BIELOWCE (1), **wieś w cyrkule Czortkowskim**. Тепер село в Чортківському р-ні Тернопільської обл. Відапелятивна назва з антропомічною основою Білий. Зафіксовано в одній пісні: *Bulo harazd w Biliwciach, suchi sady cwyły. / doki my sia z susida diwczyno` lubuły!* [19. Колюмыжки, s. 184].

BIŁA CERKWA (1). Місто Київської області, попередня назва *Юр'їв*. «Сучасний ойконім наприкінці XIV – на початку XV ст. внаслідок лексикалізації та онімізації словосп. з опорним апелятивом церква «будівля, в якій відбувається християнське богослужіння» й означенням у формі жіночого роду прикметника білий за відповідним кольором залишків великого храму як найпомітнішого орієнтиру поселення, що було центром єпископії» [40, с. 47]: *Aż przyjechały pid Biłuju-cerkow na samoju straży, / Horiwki im ne stało, kepako, serce ustawalo*, [4. Pieśni męskie, s. 482].

BORZĘCZYN (1). Село в Малопольському воєводстві, Бжевського повіту. Назва, що походить від прізвища єпископа Бодзанта (Bodzanty), з часом Bodzantin змінився на Bodzanczinek, а потім на Bodzanczin, Borzęczyn, Borzęcin. Остаточна назва Борзецина була визначена австрійським урядом під час поділу: *bo ja sobie panienczka, nie dziewczyna. / sądowego miasteczka Borzęczyna* [5. Mazury, s. 101].

СНОТИМ (1). Місто в Чернівецькій області, історично важливий центр Бесарабії, розташоване між річками Дністер і Прут. Очевидно в пісні йдеться про Хотинську битву 1788 р. між військом Речі Посполитої великого гетьмана

литовського Іна Кароля Ходкевича та Запорозького війська під проводом гетьмана Петра Сайгайдачного із кримсько-татарською армією. «Найдавніші фіксації ойконіма у формі Хотінь / Хотень свідчать про його виникнення як посесива на *-/ь від антропоніма Хотінь / Хотень, що є онімізованою формою кол. пасив, дієприкм. на -ень з основою дієсл. хотіти; пор. прізви. Хотен (XVI ст.), похідне від апелятива хотен «любитель, охочий до чого-небудь, майстерник» [40, с. 497]: *W sławnym misti pid **Chotimom**, hej, hej, u potoku, / Oj bje sie Turok z Moskalem bilsze jak piw roku*: [3. Pieśni męskie, s. 481].

CZERNIWCI (1). Місто в Україні, відоме з 1407 року. Ймовірно походить від групової назви чернівці, «апелятив міг називати першопоселенців», належних землевласникові Думі Чорному» [40, с. 508]: *Oj w Czerniwciach na ryneczku, / W tiazkich dybach, w zelinoczku* [30. Pieśni męskie, s. 512].

***DELAWA** (1). Зафіксовано в ремарці упорядника. В Станіславівському церкулі (тепер Івано-Франківського району Івано-Франківської обл.). Етимологію ойконіма не встановлено.

Deliwskie (1), **Deliwski** (1) – приналежні до Делави. *Oj wupłyniw Iwanoczko na Deliwskie pole: / Dajut znaty do Holigrad taj Deliwski lude: / Semen Hapiuk z Paraskoju nieszczływy bude*. [19. Pieśni męskie, s. 499].

***GRÓDEK**. Зафіксовано в ремарці упорядника. Село Чортківського району, раніше ймовірно називалось Печеніги. Назва походить від апелятива городок «невелике укріплення, поселення» [17, с. 36].

HOLIGRAD (1), **HOLIHRA DY**. Тепер село Заліщицького (раніше Чортківського) району Тернопільської області, розташоване на річці Серет. Назва села походить від словосполучення «голі гради» – град (городище, розташоване на незалісненій (голій) горі). Дало назву археологічній голіградській культурі (10–7 ст. до н. е.) [11]: *Oj wupłyniw Iwanoczko na Deliwskie pole: / Dajut znaty do Holigrad taj Deliwski lude: / Semen Hapiuk z Paraskoju nieszczływy bude*. [19. Pieśni męskie, s. 499].

HORODNICA, Kolomyjskim w cyrkule – тепер село в Городенківській міській раді Коломийського району, Івано-Франківської області. Ойконім не має загальноприйнятої етимології, утворений за допомогою суф. -иц(я) в топонім, функції від основи ст.укр. городний «міський, городський» або «городний»: *Oj puszczuż ja lidku po nad bereżeńki, / tiażkoż meni w świti żyty czerez worożenki; / płyne lidka, płyne, aż do **Horodnyci**, / czomuś meni z mojom tyłow mieszkanie psujet sia* [332. Pieśni miłosne..., s. 446].

HORODOK (2). Місто Львівської області. Ойконім виник від д.рус. городькъ, городокъ «(невелике) укріплене поселення», утвореного за допомогою суф. -ьк(ъ) у демінутивній функції від городь, що мав значення «огорожа, паркан, фортеця; місто; мур». Численні ойконіми Gródek у Польщі [40, с. 164; 80, с. 180, 183]: *Dały Lacham prywyttanie aż z koni spadały; / A dobre sie pany Lachi z kozakamy były, /Ze leżyт ich wid **Horodka** za piwtretia myły.* [5. Pieśni męskie, s. 486]; *Ej pokazaw Medwedijko bohatyrsku sławu, / Ta potopuw paniw Lachiw w **Horodockim** stawu;* [5. Pieśni męskie, s. 486].

HUSIATYN (1). Селище міського типу, Тернопільської області Ойконім виник як посесив на -инь від ст.укр. пестл. антропоніма Гусята [40, с. 172]: *Hodi, hodi, kozaczeńku, w obozi leżaty, / Oj idy ty pid **Husiatyn** żyby rabowaty!* [5. Pieśni męskie, s. 486].

HWIZCIA, GWOZDZIEC, w cyrkule Kolomyjskim – селище міського типу Коломийського району Івано-Франківської області, одне з найстаріших поселень місцевості. Етимологію ойконіма не встановлено: *Skoro pospizyw do **Hwizcia**, pizow w szkołu troszku, Aż tam powno starych żydiw, kryknuw, de ty Moszku!* [263. Pieśni miłosne, s. 401].

IWANKOWCE, w cyrkule Czortowskim – ймовірно Іванків, село в Чорківському районі Тернопільської області. Етимологічно від власного чоловічого імені Іван: *Hodi, hodi, kozaczeńku, w obozi leżaty, / Oj idy ty pid **Husiatyn*** żyby rabowaty! / A w piatnyciu do południa żyby rabowały, / A w subotu w **Iwankiwciach** chudobu zabrały* [5. Pieśni męskie, s. 486].

ЖАКУБОВІЕ (1) – село в Польщі (гміна Радваніцу Польковицького повіту Нижньосілезького воєводства). Назва села походить від імені святого Якова, покровителя місцевої церкви, котра була збудована на місці язичницького капища: *A teraz mi Wasan powiédz / czy nie Wasan z **Jakubowie**, / bo ja słyśał zdala trocha / ze Wasana Basia kocha*. [1. Mazury, s. 96].

КОЛОМУЖА (3) – місто Івано-Франківської обл. «Ойконім виник способом онімізації укр. діал. ГТ Коломия «глибока вибоїна, наповнена водою», що має паралелі в деяких слов'янських мовах (пол. діал. kołomyja «тс.», серб., хорв. діал. kolómija «колія», слвн. kolomija «тс., слід від коліс») і походить від пол. діал. * kołomyj a «вибій, наповнений водою» (букв. «те, що колесо мие») < *kolo «коло, колесо» і *myti «мити» [40, с. 274]. Зафіксовано в пісні про кохання і коломийках: *Jichaw did`ko z **Kołomyi**, taj zahubyw luszniu, / Obisdriw sia po zad sebe, taj w dołoni lusnuw* [263. Pieśni miłosne, s. 401]; *Sławne misto **Kołomyja**, szcze słwnijszy lidy, oj szczzby ja ne żenyw sia, koby ne rekruty*. [92. Kołomyjki, s. 192].

КРАКÓВ (12) – назва походить від особового імені Крак, який за польською легендою був князем. Походження імені ймовірно від слов'янського krak, kruk (ворон). Зафіксовано 9 у краков'яках, 2 в українській і польській піснях про кохання і 1 у чоловічих піснях на різні події: *A kiedy mie moje dziewczę, moje serce, moja duszko, / moka libko, miechcesz szczérze kochać, / to ja pójde do Rzeszowa, do Tarnowa, do **Krakowa**, i do Wiednia, a ty będziesz szłochać* [22. Krakowiaki, s. 106–107]; *Piszła bida do **Krakowa**, I tam bida jednakowa, Hej, hej, hej, / I tam bida jednakowa*. [276. Pieśni miłosne, s. 410]; *A we Lwowie na **Krakowie** / tam pijali szewczykowie, / Pili, pili, nie płacili / I dziewczynę namówili*; [29. Pieśni męskie, s. 509].

КЗЕМІЕНІЕС (1) – місто Тернопільської області. «Ойконім виник унаслідок онімізації незафіксованого д.рус. апелятива *крем*ньць «кремінь, дрібний кремінь» псл. походження; пор. укр. кремінець, зменш, від кремінь, слвн. kremenec «гірська порода з кременем, кварцит», пол. krzemieniec «кам'яниста дорога, кременистий камінь, кварцит» [40, с. 289–290]:

Dziewczyno z Kzemieńca, nie chodźże za Niemca, / bo Niemiec odmieniec, da cepiec za wieniec. [659. Krarowiaki, s. 174].

LWIW (4) / **LWÓW** (2) місто в Україні, засноване великим князем Данилом Романовичем (1246) для сина Лева. Ойконім виник як посесив на -овь від древньоруського чоловічого імені Львь [40, с. 314]. Зафіксовано 4 у піснях весільного циклу і по одній у краков'яках та чоловічих піснях на різні події: *kuda hlane, trawa wjane, / a każe Lwiw rozbywaty, / koroliwnu dobuwaty* [95. Weselne, s. 30]; *Nyma pana w doma, / pojichaw do Lwowa* [10. Pieśni przy różnych zatrudnienich i zabawach wiejskich, tudzież różnych stanów, s. 58]; *Jak ci ja pojedę z Krakowa do Lwowa, / da moja kochanko, bywajze mi zdrowa.* [589. Krarowiaki, s. 167]; *A we Lwowie na Krakowie / tam pijali szewczykowie, / Pili,pili, nie płacili / I dziewczynę namówili* [29. Pieśni męskie, s. 509].

ŁÓZNA (1), (bial. Лёзна, *Liozna*, ros. Лиозно, *Liozno*, jid. ליוזנא, *Liozne*) – селище міського типу у Вітебській області Білорусі. Ймовірно село Лозна заснував Богдан Огінський. Етимологію ойконіма не встановлено: *Sedł chłopek z Łózny podpiwaj sobie, / płątały mu się nozyska obie* [679. Krarowiaki, s. 177].

NADWIRNA (1), **NADWORNA**, **w cyrkule Stanisławowskim** – місто Івано-Франківської області, засноване у кінці XVI ст. «Ойконім виник унаслідок субстантивації та онімізації відносного прикметника надвірний «розміщений у межах двору, садиби», «який службою, перебуванням зв'язаний з двором (присадибним господарством землевласника, маєтком), має відношення до нього» [40, с. 340–341]: *a zamknęły ta Pyłypka u żelizni swirni, / ta uzięły Pyłypońka do samij Nadwirni* [4. Pieśni optyszków, s. 82].

NICE – лат. *Nicaea*, дгрец. Νίκαια –місто у Франції, засноване греками в середині IV ст. до н.е. на честь богині Ніки. У тексті збірки: *Bładěj twarżycze fawor przyznany / Sarmackim marsem Nice się brzydzi / A dla nięj Kleant wódkami złany, / I z wąsa razem i z siebie szydzi* [261. Pieśni miłosne, s. 400].

NIEMIRÓW (1), **w cyrkule Żółkiewskim** – місто Вінницької області. Ойконім виник як посесив на -ів (< -овь) від антропоніма Немир [40, с. 342]:

Buw pan Sawa w Nemirowi w pana na obidi, / Oj `szcze nr znaw taj ne czuwaw o swoj` tiazkoj` bidi: [23. Pieśni męskie, s. 502].

***Żolkwa** – місто Львівської області. Ойконім виник за характерною ознакою місцевості способом онімізації діалектного жолква «болотяна рослинність жовтого кольору» [40, с. 343–344].

OSTROROG (1) – ймовірно йдеться про Острог (додано один склад для метричної рівноваги), місто Рівненської області. Ойконім виник семантичним способом від давньоруського острогъ «огорожа навколо міста», «огорожене частоколом місто, селище, укріплений пункт; стіна на валу фортеці із закопаних упритул у землю і загострених угорі стволів» ... українського діалектного остріг «пліт з дранок і сучків; тин з острішком» [40, с. 366]: *W misti Ostrorozi w wetykim obozi, / Tam zabyto kozaczeńka w worotach na rozi;* [18. Pieśni męskie, s. 498].

PIECZOGÓRY, wieś w cyrkule Żolkiewskim (Peczyhorywskiji) – село у Львівській області, що після 1975 року перестало існувати. Етимологічно ймовірно походить від словосполучення pieczory і góry: *Nasz jegomość dozorca / wyżaw pszenyciu za sonca; / Peczyhorywskiji lenywi, / stoit żyta dwi nywi* [10. Pieśni przy różnych zatrudnienich i zabawach wiejskich, tudzież różnych stanów, s. 58].

PISTYN, miasteczko między Kołomyją i Kutami. Етимологію остаточно не встановлено, ймовірно походить від антропоніма Piasta «з основою апелятива piasta «частина колеса у возі» або дієслова piastować «пестити». [40, с. 379]: *Oj od widty, wid Pistynia, jede kolisnyczka, / dajże mene moja maty ta za remisnyczka;* [116. Kołomyjki, s. 195].

PRZEMYŚL (1). Тепер місто в Польщі. Етимологічно походить від антропоніма Перемисл / Przemyśl, що складається з елементів prze- («через» і багато інших значень) і -mysł («думати») – «той, хто мислить ефективно», «хитрий»: *Przyjechałem do wsi blisko Przemyśla, / aże tam do mnie panienka wysła* [11. Karczemne, s. 212].

PZYBYLICZY (2). Імовірно, сучасна назва Przybyłowice (село в Польщі, Гміна Менцинка Яворського повіту Нижньосілезького воєводства) належить до групи патронімічних імен і походить від старопольського чоловічого імені засновника чи власника села Пшибила, похідного від імені Пшибислав. Антропонім складається з двох елементів: Przyby- («прибути») і -sław («слава»), що означає «той, хто приносить славу». Вважається одним із найстарших топонім Польщі [75, s. 24]: *A skądżeście w téj sukmanie? / Od Skalmierza Mości Panie. / Cy nie znacie Pzybylicy, / wsakze w wasój okolicy, znacie w Pzybylicy pana?* [1. Mazury, s. 96].

REPUCZYŃCE (1), w **cyrkule Kołomyjskim** - ймовірно йдеться про Репужинці. Сьогодні існує два села з такою назвою в Городенківському районі (Івано-Франківської обл.) і Кадубовецькому районі (Чернівецької обл.). Етимологію достеменно не встановлено, ймовірно від імені засновника Аскольда Репужинського: *W sławnym mistu Repuczyńcioch nesława sia stała, / Szczerowałą Parasoczka wdowynoho Iwana, / Ta jak szczerowałą, bil serdeńku dała* [21. Pieśni męskie, s. 500].

RIŻNOM (1). Тепер село Косівського району Івано-Франківської обл. Достовірну етимологію не встановлено: *A toho Nesteruka doliw Riżnom wzięły, / Krowcia kaple, riczka tecze, ne oprowadzely* [22. Pieśni męskie, s. 501].

RZESZÓW (2). Місто в Польщі, в українському варіанті – Ряшів. Польський ономаст М. Карась у своєму дослідженні назви Ряшів аргументує його походження від польських слів rzeszyć, rzysza – натовп. [80, s. 225-230]: *A kiedy mie moje dziewczę, moje serce, moja duszko, / moka libko, miechcesz szczerze kochać, / to ja pójde do Rzeszowa, do Tarnowa, do Krakowa, i / do Wiednia, a ty będziesz szlochać;* [22. Krarowiaki, s. 106–107]; *Wyjechali za Rzeszów, Kupili jéj orzechów:* [26. Pieśni męskie, s. 507].

SANDOMIERZ (1) – місто В Польщі. Найбільш вірогідна версія походження назви від старопольського двокомпонентного антропоніма Sędomir, де перша частина є усіченим дієсловом sądzić «судити», mir «мир»: *Ej*

chłopiec, ei ja chłopiec, z Sandomierza rodem, / za wyrostkam służył, póki byłem młodym; [29. Krarowiaki, s. 109].

SATANOW (1) – тепер селище міського типу Городоцького району Хмельницької обл. Є 8 версій походження назви міста, проте найімовірнішою вважають від молдавського слова *sat* «велике село, селище» [40, с. 312]: *Chwałyły sia pany Lachy z Satanowa jduczny: / Budem derły, pane bracie, z kitaja onuczny! / Moskwa poły derła, a płeczy latała, / Pred soboju sorok tysiacz paniw Lachiw hnala; [5. Pieśni męskie, s. 486].*

SKAŁMIERZ (1). Ймовірно помилкове написання. Точної дати заснування не встановлено, за польською дегендою засновником поселення і місцевого костелу був палатин Болеслава Кривоустого – Скарбиміра, який походив з роду Авданців. Це був лицар, який жив на рубежі XI-XII століть, був осліплений і вигнаний з країни, після чого Скальбмеж став власністю єпископів Кракова. dysymilacja r–rz > l–rz (Skarbimierz > Skalbmierz) [Koniusz, Elżbieta. 2013. Nazwa miejscowa Skalbmierz w noweli i Szkalmierz w rękopiśmiennym słowniczku gwarowym Adolfa Dygasińskiego w świetle genezy toponimu i dokumentacji źródłowej. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica*, VIII, Kraków, 149–156]: *A skądżeście w téj sukmanie? / Od Skalmierza Mości Panie. / Cy nie znacie Pzybylicy, / wsakze w waséj okolicy, znacie w Pzybylicy pana? [1. (z muzyką). b. Mazury. b. Do tańca, s. 157 (96)].*

SNOWIDÓW, wieś w cyrkule Stanisławowskim – село у Чортківському районі Тернопільської області. Точну етимологію не встановлено: *Oj wirlata sokolata wse pole pokryły, / Snowidiwskich wybrańczykiw do wijska zmusyły; / Oj wilrta sokolata pijmit sia pid horu, / Snowidwski paroboczki wernit sia do domu! [146. Kołomyjki, s. 199].*

STANISŁAW, STANISŁAWÓW (3) – тепер Івано-Франківськ, засноване Андрієм Потоцьким і назване ним на честь свого первістка: *W Stanisławi na ratuszy małowani kwity, / Semen Hapiuk z Paraskiju posyrotyw` dity! / Oj uwziely Parasuniu po pid obi syły, / Poweły ju za Stanisław, taj tam powisyły.*

[19. Pieśni męskie, s. 499]; *Oj uwziely Parasońku publiczne karaty, / Ne chce sia Parasunia za Iwanka przyznaty; Oj uwziely Parasuniu ażdo **Stanisława**, Aż tam bude Parasuni sprawedływa sprawa; / Oj budete zymowaty / Toto lito litowaty, / W **Stanisławi** na ryneczku, / W kajdanoczkach w zelizoczku.* [30. Pieśni męskie, s. 511].

TARNOWSKI (1), TARNÓW (1) – місто в Польщі, Малопольське воєводство. Топографічна назва етимологічно походить від праслов'янського тьрнь = тарн, терен: *Musi to być pewnie zarządzeniem Boskiém, / żem cie poznał dziewcze w cyrkule **Tarnowskim*** [271. Krarowiaki, s. 134]; *A kiedy mie moje dziewczę, moje serce, moja duszko, / moka libko, miechcesz szczérze kochać, / to ja pójde do Rzeszowa, do **Tarnowa**, do Krakowa, i / do Wiednia, a ty będziesz szlochać;* [22. с. Krarowiaki, s. 106–107].

TLUMACZ, w cyrkule Stanisławowskim – місто в Івано-Франківській області. Попри офіційну назву, населення послуговується і назвою «Товмачик». «Ойконім, в основі якого відбулася метатеза під впливом пол. мови, вважають відантроп. утворенням на *-уь від незафіксованого *Толмак..., або від прізви. з основою д.рус. тьл(ь)мачь «перекладач» [40, с. 73]: *Oj w **Tłumaczu** sered mista / Wyrosła jedłycia; / Ne wkażesz ty Kułynyczu / Wże do nioho łycia.* [10. Pieśni męskie, s. 491)].

WARSZAWA (1) / Warszawa (3) – столиця Польщі. Попри відому легенду про Варса і Саву, відомий польський мовознавець спростовує цю версію. В давнину Warszawa – «osada Warsa» – поселення Варса (за цим же принципом побудований ойконім Częstochowa «osada Częstocha»). Антропонім Warsz було самостійним ім'ям, а також скороченням від Warcisław, його фонетичний варіант Wrocisława (саме від нього походить Вроцлав) особливо поширений у північній Польщі. Присвійна назва Warszewa з оригінальним «е» фіксуються у творчості Яна Кохановського [89]. Ойконім фіксуємо у 3-х піснях, дві з яких в жанрі чоловічих пісень і одна про кохання: *Gnali, gnali, nie dognali, / Aż ja w **Warszawie** spotkali;* [29. Pieśni męskie, s. 509]; *Piszła bida do **Warszawy**, I tam bidi nyta sławy, / Hej, hej, hej, / I tam bidi nyta sławy.* [276.

Пісні miłosne, s. 410]; *Jichaw ciura iz Warszawy, / Na nym syni szarawary*, [12. Пісні męski, s. 492]; *Idut kupci iz Warszawy, Wziały jeho pochowały*, [12. Пісні męskie, s. 493].

WIÉDEŃ (нім. *Wien*) – столиця і найбільше місто в Австрії. Походить від гідроніма *Wien*, давньонімецькою *Wenia* і кельтського *Vedunia*, («Лісовий Струмок»), на ймовірне слов'янське посередництво вказує усталений варіант в українській і польській назві – Відень / Wiedeń. Фіксуємо в 3 польських піснях – 1 краков'яку і 2 пісень про кохання: *bo jakbyśmy do ułanów, ztąd do Wiédnia wszyscy poszli, / i któż cię przytuli?* [22. *Krarowiaki*, s. 107]; *Jana trzeciego gdy Wiédeń sławił, / Głos był powszechny między Niemkami:* [261. Пісні miłosne, s. 400]; *Przyszło lato, to ze siepem dzień ode dnia, / Żęłam temu co powrócił teraz z Wiédnia:* [321. Пісні miłosne, s. 441].

WOŁOSKOJE MIASTO (1). Імовірно, йдеться про місто ***Ясси**, в якому було підписано мирну угоду в російсько-турецькій війні 1791 року. Етимологію назви остаточно не встановлено, її пов'язують з сарматським плем'ям язиг або осетинським яс: *Utikajmo w Wołoszynu, w Wołoskoje miasto, / A czejby nas boronyło wid Moskaliw micno. / Czorni awy, czorni wrony krutu horu wkryły, / A młodych Turkiw basziw Moskali pobuły* [3. Пісні męskie, s. 481].

ZBOROW (1), *w cyrkule Złoczowskim* – тепер місто Тернопільської області. Попередня назва Верхостав. «Ойконім виник як посесив на -ів від збереженого в зх.слов. мовах антропоніма Збор; пор. пол. прізви. *Zbór* (1204), утворене від дієсл. *zborzyć* «збурити; знищити*» [40, с. 220]: *Koby ja mała orłowyji kryłq, / poletilabym do mista Zborowa*, [159. Пісні miłosne, s. 328].

3.4. Гідроніми

DNISTER (4). Річка, що впадає у Дністровський лиман Чорного моря. Походження назви остаточно не з'ясовано. молд. *Nistru*, давньогр. *Τύρας* давньорус. *Дньѣстрѣ*. Ймовірно складається зі сполучення двох апелятивів

*darta- / *danu- «річка» і *Istr-os (*str < *sr) – «швидкий» [40, с. 188–189]. Дністер є кордоном міжкультурно-етнографічними регіонами Буковиною та Галичиною, Поділлям та Бесарабією. Зафіксовано у двох піснях: *po tim boci Dnistra wody hiltaj sino kosyt, / po sim boci Dnistra wody diwczynyna hołosyt.* [128. Kołomyjki, s. 197]; *Hej daleka dorożeńka wid Wisły do Dnistru, / Pustywem sia taj bez wesła na riczeńku bystru; / Ne dla toho bym świt swidaw, ni dla toho kraju, / No dla toji wyszeńki, szczo nad Dnistrom maju.* [86. Pieśni miłosne, s. 273].

DUNAJ (11), **DUNAJEŃKO** (1). Річка, що бере свій початок на території Німеччини та впадає в Чорне море (в Одеській обл.). нім. Donau, угор. Duna, чes. Dunaj. рус. Дунай (рідко Истрь). Загальноприйнятої етимології немає, проте більшість дослідників указують на зв'язок з іншими гідронімами: *Дон, Донець, Дніпро, Дністер*, з апелятивною основою апелятив *dan – «ріка». [40, с. 200–201].

В. Залеський трактує лексему *dunaj* як апелятив зі значенням «глибока ріка з тихою течією»: «Słowo dunaj, tylekroć tu używane, nie oznacza rzeki tego nazwiska, ale, jak w ogólnosci w pieśniach ludu, każdą rzekę głęboką i cicho płynącą» [100, s. 327], проте поки не з'ясовано достовірність цього твердження. Справді, згадування назви *Дунай* притаманне багатьом фольклорним традиціям слов'янських народів, територіально віддалених від реального водного об'єкту, що носить цю назву, що змушує думати, що назву асоціюють не з географічним об'єктом, а водяним потоком загалом. Найчастіше назва зафіксована у весільних піснях.

У збірці вжито в основній та демінутивній формі в кількох піснях про кохання, в тому числі літературного походження, весільній та думі про Нечая: *Jichaw kozak za dunaj, / kazaw: diwczynyno praszcaj,* [37. Pieśni miłosne, s. 234]; *Szyj Maruneńko swekrowy soroczeńku, / wypery jeju na tychym dunajeńku* [11. Weselne, s. 6]; *W czystym polu, pry tychym dunaju, / Kryknum kozak na Nyczaja: wtikajmo Nyczaju* [1. Pieśni męskie, s. 479].

WISŁA (3) *Wisłoczek* (1)

Найбільша та найважливіша річка Польщі, що перетинає всю країну з півдня на північ. У польській літературній традиції існує безліч описів цієї ріки, яку ототожнюють із польським народом. Патріотичний образ Вісли – національної гордості Польщі та символу свободи – присутній у творах Т. Ленартовича, С. Виспяньського, Ю. Тувіма та Збігнева Херберта.

Зафіксовано в трьох польських і одній українській піснях: *Jestem krakowiaczek, / z temtej Wisły strony, Wesolość w tym produ, / choć ubóstwo w domu*, [30. Krakowiaki, s. 110]; **Wisła** nam się zajęła, / ryby pogorzały. [1. Karczemne, s. 204]; *Wziął ci ją stary kat pod boczki, / Wtrącił ci ją we Wisłoczek głębocki*. [9. Pieśni męskie, s. 489]; *Hej daleka dorożenka wid Wisły do Dniestru, / Pustywem sia taj bez wesła na riczeńku bystru; / Ne dla toho bym świt swidaw, ni dla toho kraju, / No dla toji wyszeńki, szczo nad Dnistrom maju*. [86. Pieśni miłosne, s. 273].

Народнописенна топонімія, представлена у збірнику «Pieśni polski i ruski ludu galicyjskiego» В. Залеського, охоплює такі топонімічні розряди лексики: ороніми (1), хороніми (14), ойконіми (40) та гідроніми (3). Порівняно з особистими іменами, топоніми в народних піснях фігурують значно рідше.

У народних піснях, на відміну від позаписенного контексту, де вони служать засобом ідентифікації території та вказівкою на місцеперебування, хороніми вживаються переважно у ситуації оспівування рідної землі в момент перебування на чужині, рідна земля як місце благодаті й достатку (у представлених піснях це, відповідно, Україна та Польща) (пор.: *Ukrajni wsioho mnoho, medu i horiwki, / diwki krasni, molodyci, a wsi czornobrywki; / na Ukraini molodyci, szczo wczerwonych chodiat, / polotnianych ne wydajut, bo ich samy robiat*. [23. Pieśni miłosne, s. 225]; *Zmieniły naród pieszczone czasy, / Polska w mdlejącej teraz posturze, / Jak nam zaczęły panować Sasy, / Ustąpić musiał i wąs fryzurze*. [261. Pieśni miłosne, s. 400]); згадування чужих країв, куди завела нелегка доля, асоціювання їх із випробовуваннями й важкою працею або ж, навпаки, можливістю поліпшити своє життя (пор.: *Oj powij witrońku z Polszczy i*

Łytwońki, / *Rozduj łysty, podaj wisty do moj` rodynońki*. [18. Pieśni męskie, s. 498]; *pidu ja na Wołoszczynu*, / *i tamże ja ne zahynu*; / *w Wołoszczyni dobri lude*, / *i tam meni harazd bude*, [38. Pieśni miłosne, s. 235]; *Piszły my w Uherszczynu*, / *W dałekuju ukrainu* [30. Pieśni męskie, s. 511]).

Таким чином народнописенні хороніми пропонуємо класифікувати на два основних розряди: 1) рідна земля (*Ukraina, Wkraina, Ukrajina; Polska*); 2) чужина (*Łaszyna, Łytwońka, Polszczya, Prusy, Uherskaja zemla, Uherszczynu, Wołoszczyna, zemla Wołoska*).

Серед хоронімів зафіксовано лише дві назви українського регіону *Wołyn, Podila*; хороніми-назви регіону Галичина та її субрегіонів (Опілля, Буковина, Гуцулія тощо) в аналізованих піснях не зафіксовані, натомість ці субрегіони доволі повно представлені ойконімами (*Lwiv / Lwów, Kraków, Kzemieniec, Stanisław* та ін.), про що йтиметься далі.

Група народнописенних назв населених пунктів (міст і сіл) представлена двома основними підтипами: 1) історична ойконімія (назви міст, пов'язані із відомими й важливими історичними подіями, битвами переважно козацької доби, оспівуваними в піснях) (*Chotin, Horodok, Niemirów, Ostrorog, Satanow*); 2) реальна ойконімія (переважно назви «своїх» міст, значущих для субрегіонів Галичини (*Lwiv / Lwów, Kraków, Kzemieniec, Stanisław / Stanisławów, Rzeszów; Kołomyja, Zborow, Rižnom, Nadwirna*) або «чужих», пов'язаних із Галичиною історично (*Wiédeń, Warszawa, Przemyśl*)).

Історична народнописенна ойконімія актуалізує в піснях значущі для українського етносу історичні міфологеми, пов'язані з козацтвом (у піснях – відважним і вільним рицарством) та протистоянням із відвічним ворогом – ляхами. Реальна ойконімія дозволяє встановити ключові для історико-етнографічного регіону Галичина населені пункти, значущі в економічному, соціальному та культурному аспектах. Міська ойконімія вносить у пісні урбаністичний мотив, локалізує походження персонажа, його пересування регіоном переважно з мотивів кохання або укладання шлюбу.

Гідронімія є не лише найдавнішим пластом топонімичної лексики, але й найархаїчнішим компонентом народних пісень. Як показує аналіз творів зі збірки В. Залеського, в піснях представлена переважно образна гідронімія (Дунай як образ великої ріки, Вісла – символ польського народу, його свободи тощо). Дослідники справедливо відзначають своєрідну «дегідронімізацію» гідронімів: вони перестають позначати реальний водний об'єкт у його географічній специфіці, а переходять у розряд символів та поетичних образів). Невипадково у піснях зовсім відсутні назви значущих річок Галичини (Західний Буг, Сян, Збруч) та їхніх допливів.

Те саме спостереження стосується назв гір. У народнопісенних творах зі збірки В. Залеського зафіксовано лише один оронім – Чорногора у двох контекстах, у яких назва виступає історичним оронімом (Чорногора – місце, де ховався Олекса Довбуш), пор.: *A szczo u ti Czernohori za woroni koni; / chodim brate w hajdamachy, czujem za o Czernohori położite, / W Czernohori położite, / A sami sia rozyjdite*, [30. Pieśni męskie, s. 512], та поетичний образ вітру і студеної води, пор.: *A szoby ty, mij myleńki, takij weseleńkij, / jak u lili w Czernohori** witer studenneńkij. / A szoby ty, moja myła? Taka weseleńka, / jak u lili w Czerchori woda studenneńka*. [1. Pieśni optyszków, s. 81].

ВИСНОВКИ

Дослідження власних назв, що побутують у фольклорних народнопісенних текстах, є актуальним з огляду на можливість теоретичних узагальнень про функціональний потенціал онімної лексики як компонента етнічного ономастичного простору, з одного боку, та пісенної народнопоетичної системи з іншого, цікавого в аспекті історичної ономастики та етнолінгвокультурології.

Аналіз онімного простору українських та польських пісень зі збірки «Pieśni polski i ruski ludu galicyjskiego» В. Залеського (1833) дав змогу зіставити й порівняти дві різноетнічні фольклоронімні системи (польську та українську) і, навпаки, представити їх як окремий цілісний регіональний народнопісенний ономастикон історико-географічного регіону Галичина, що охоплює як українські, так і польські етномовні території.

Методом суцільної вибірки онімного матеріалу було укладено картотеку фольклоронімів, представлених у народних піснях зі збірки В. Залеського (загальна кількість текстів – 1496) за основними класами власних назв, традиційно прийнятими в мовознавстві: 1) антропоніми (чоловічі особові імена – 87, жіночі – 90, прізвища – 9, андроніми – 8), 2) топоніми (ойконіми – 56, гідроніми – 4, ороніми – 1, хороніми – 14, катойконіми – 40), 3) теонімів (25) й міфонімів (20) (загальна кількість – 487 одиниць). При цьому в роботі, з огляду на її обмежений обсяг, проаналізовано дві найчисельніші та найрепрезентативніші групи власних назв – антропоніми й топоніми; загалом 975 зразків контекстів, які можуть містити від 1 до 4 власних назв.

Основним способом представлення результатів дослідження стало лексикографування – створення словника фольклоронімів (антропонімів, топонімів), у якому наведено їх етимологічний аналіз, географічний або історико-культурологічний коментар, головні контексти уживання.

Як показує здійснений нами фронтальний аналіз народнопісенних власних назв, найчисельніше вони представлені у піснях таких жанрів: весільні пісні, пісні про кохання, історичні пісні, думи, краков'яки, мазури.

За територіальним критерієм пісенний матеріал збірника репрезентує такі етнокультурні субрегіони Галичини, як Опілля, Гуцульщина, Покуття, Поділля, Волинь, Буковина, Надсяння, Малопольща, що відображено, зокрема, у виявленому топонімному матеріалі (*Lwów / Lwów, Kraków, Kzemieniec, Stanisław / Stanisławów, Rzeszów; Kołomyja, Zborow, Rižnom, Nadwirna*).

У піснях зі збірки В. Залеського представлені такі класи антропонімної лексики: власні особові чоловічі (87) та жіночі імена (90); прізвища (9); прізвиська, або андроніми (називання жінки за ім'ям, прізвищем чи прізвиськом чоловіка) (8). Імен по батькові (патронімів) у збірці не виявлено зовсім. Жіночий іменник кількісно переважає над чоловічим, що, очевидно, пов'язано з жанровою належністю пісень, у яких він зафіксований – переважно пісні про кохання.

Жіночий та чоловічий антропонімікон збірки репрезентує християнський канонічний іменник у його західній (католицькій) та східній (православній) традиціях. Найпоширеніші християнські імена серед чоловічих – *Ян / Іван, Григорій, Матеуш, Миколай, Семен, Василь*; серед жіночих – *Катерина, Ганна* (укр.), *Кароля, Параска, Марія*.

Як показує вибірка, повні варіанти імен мало представлені в піснях, значна їх частина стоїть лише в демінутивній (рідко аугментативній) або скороченій формах. У семантичному плані похідні утворення виражають пестливе, лагідне ставлення мовця до названої особи або жартівливу експресію, іронію, зневагу у ставленні до названої особи.

Найпродуктивнішими демінутивними суфіксами для чоловічих імен виявились укр. *-к(о), -ц'(о), -ун'(о), -еньк(о)*, пол. *in(io), -ek, -ś*; для жіночих імен - укр. *-с(я), -еньк(а), -оньк(а)*, пол. *s(i)a, -n(ia), -eńk(a)*. Відантропонімі демінутиви виконують у народних піснях стилістичну функцію, основна з

яких – передача позитивної експресії (замилування, мрійливості, лагідності), пов'язаної із особою, що є об'єктом кохання.

Народнопісенна топонімія, представлена у збірнику «Pieśni polski i ruski ludu galicyjskiego» В. Залеського, охоплює такі топонімічні розряди лексики: ороніми (1), хороніми (14), ойконіми (40) та гідроніми (3). Порівняно з особистими іменами, топоніми в народних піснях фігурують значно рідше.

Група народнопісенних назв населених пунктів (міст і сіл) представлена двома основними підтипами: 1) історична ойконімія (назви міст, пов'язані із відомими й важливими історичними подіями, битвами переважно козацької доби, оспівуваними в піснях) (*Chotin, Horodok, Niemirów, Ostrorog, Satanow*); 2) реальна ойконімія (переважно назви «своїх» міст, важливих для субрегіонів Галичини (*Lwiv / Lwów, Kraków, Kzemieniec, Stanisław / Stanislawów, Rzeszów; Kołomyja, Zborow, Riżnom, Nadwirna*) або «чужих», пов'язаних із Галичиною історично (*Wiédeń, Warszawa*)).

Історична народнопісенна ойконімія актуалізує в піснях значущі для українського етносу історичні міфологеми, пов'язані з козацтвом (у піснях – відважним і вільним рицарством) та протистоянням із відвічним ворогом – ляхами. Реальна ойконімія дозволяє встановити ключові для історико-етнографічного регіону Галичина населені пункти, значущі в економічному, соціальному та культурному аспектах. Міська ойконімія вносить у пісні урбаністичний мотив, локалізує походження персонажа, його пересування регіоном переважно з мотивів кохання або укладання шлюбу.

Гідронімія є не лише найдавнішим пластом топонімічної лексики, але й найархаїчнішим компонентом народних пісень. Як показує аналіз творів зі збірника В. Залеського, у піснях представлена переважно образна гідронімія (Дунай як образ великої ріки, Вісла – символ польського народу, його свободи тощо). Дослідники справедливо відзначають своєрідну «дегідронімізацію» гідронімів: вони перестають позначати реальний водний об'єкт у його географічній специфіці, а переходять у розряд символів та поетичних образів).

Невипадково у піснях зовсім відсутні назви значущих річок Галичини (Західний Буг, Сян, Збруч) та їхніх допливів.

Те саме спостереження стосується назв гір. У народнопісенних творах зі збірки В. Залеського зафіксовано лише один оронім – *Czernohora* у двох контекстах, у яких назва виступає історичним оронімом.

Подальша розробка питань, окреслених у роботі, сприятиме кращому розумінню польської й української мов, історії та культури, адже власні назви відображають внутрішній світ людини, художнє сприйняття дійсності, реальні події, уявлення про світ, міфологічні та релігійні вірування.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Білоусенко П. І. Козацькі прізвища. *Енциклопедія історії України*: У 10 т. Редкол. В. А. Смолій (голова) та ін. Т. 4: Ка-Ком. Київ : Наукова думка, 2008. С. 256.
2. Болтарович З. Україна в дослідженнях польських етнографів XIX ст. Київ, 1976. 139 с.
3. Бородін К. Внесок Вацлава з Олеська у розвиток слов'янського народознавства. *Проблеми слов'янознавства*. 2005. Вип. 55. С. 116–125.
4. Бородін К. Українська пісня в зацікавленнях Вацлава Залеського: монографія. Львів : Видавництво Українського католицького університету, 2017. 228 с.
5. Браїлко Ю. «Слався, Маріє!..» (назви Богородиці в українській поезії 60-80-х років XX століття). *Мовознавство*. Вип. 17. С. 56–63.
6. Василик С. Антропоніми у структурі польських пісень» (на матеріалі збірки «Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego» Вацлава Залеського); *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика*: зб. наук. праць. Хмельницький, 2022. Вип. 11. С. 41–49.
7. Василик С. Антропоніми Іван і Марія в українських і польських піснях збірки В. Залеського». *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика*: зб. наук. праць. Хмельницький, 2022. Вип. 12. У друці.
8. Ващенко В. С. Стилiстичні явища в українській мові. Харків, 1958. 228 с.
9. Вербич С. О. Ономастика. ЕСУ. URL: <https://esu.com.ua/article-75454>. (дата звернення 30.06.2022).
10. Вербич С. О. XIII Всеукраїнська ономастична конференція і актуальні проблеми слов'янського мовознавства. *Українська мова*. 2009. № 3. С. 104–110.

11. Голігради. URL: <https://irp.te.ua/goligrady-zalishhyczka-tg-ternopilaska-oblast/> (дата звернення 30.06.2022).
12. Грица С. Історичні пісні. *УМЕ*. Т. 2. Київ: ІМФЕ, 2008. С. 257–258.
13. Грица С. Думи. *УМЕ*. Т. 1. Київ : ІМФЕ, 2006. С. 669–670.
14. Гуржій О. Кочубеї. *ЕІУ*. Київ : Наукова думка, 2009. Т. 5. С. 256.
15. Давидюк В. «Їде, їде Зельман» (до питання генези одного ігрового персонажа). *Фольклористичні зошити: зб. наук. пр. Редкол. : В. Ф. Давидюк (голова) та ін. Луцьк, 2010. Вип. 13. С. 55–60.*
16. Данилюк Н. Поетичне слово в українській народній пісні. Луцьк, 2010. 511 с.
17. Добрянський В. Чи було село Городок приміською зоною літописного Василева: історико-археологічний та топонімічний аспект дослідження. *Археологія Буковини: здобутки та перспективи*. Чернівці, 2018. С. 36–40.
18. Етимологічний словник української мови. В 7 томах. Т. 1. Київ : Наукова думка, 634 с.
19. Єрмоленко С. Нариси з української словесності (стилістика культури мови). Київ : Довіра, 1999. 431 с.
20. Іваницький А. Українська народна музична творчість. Київ : Наукова думка, 1990. С. 218.
21. Кирчів Р. Етнографічно-фольклористична діяльність “Руської Трійці”. Київ, 1990. 344 с.
22. Кирчів Р. Одна з ранніх фольклористичних праць Галичини. *ЗНТШ : Праці секції етнографії та фольклористики*. Т. 230. Львів, 1995. С. 367–384.
23. Кирчів Р. Україніка в польських альманахах доби романтизму. Київ, 1965. 129 с.
24. Кирчів Р. Ф. Ранні польські переклади українських пісень. *Радянське літературознавство*. Київ, 1966. №2. С. 45–57.

25. Кирчів Р. Передмова. *Народні пісні в записах Григорія Ількевича*. Упоряд. Р. Кирчів. Львів, 2003. С. 3–18.
26. Клименко І. Весільні пісні. *УМЕ*. Т.1. Київ : ІМФЕ, 2006. С. 336–342.
27. Колесник Н. Володимир Гнатюк та проблеми вивчення власних назв у пісенному фольклорі. Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини. II Міжнародна науково-практична конференція, м.Чернівці: збірник тез конференції. Чернівці, 2022. С. 110–112.
28. Колесник Н. Кроскультурний аспект вивчення власних назв (на матеріалі пісенного фольклору слов'ян). *Вісник Львівського університету*. Серія фолологічна. 2012. Вип. 56. Ч. 1. С. 297–305.
29. Колесник Н. Місце фольклорної ономастики в парадигмі сучасної лінгвістики. *Studia Slavistica*. V. 12. С. 36–45.
30. Колесник Н. Назви релігійних свят як невід'ємний складник української народнопісенної онімії. *Studia Ucrainica*. Varsoviensia 6. 2018. С. 111–128.
31. Колесник Н. Основні методи дослідження фольклоронімів. *Проблеми гуманітарних наук*. Серія «філологія». 2018. Вип. 42. С. 27–38.
32. Колесник Н. Проблема уніфікації ономастичної термінології у фольклорній ономастиці. *Записки з ономастики*. 2015. Вип. 18. С. 321–333.
33. Колесник Н. Принципи функціонування фольклор онімів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. 2021. Вип. 1 (45). С. 250–255.
34. Колесник Н. С. Онімний простір українського пісенного фольклору : семантичний, структурний та функціональний аспекти : дис. ... д-ра філол. Наук : 10.02.01. – українська мова. Чернівці, 2018. 441 с.
35. Колесник Н. Структура статті в словнику фольклоронімів (на матеріалі бурлацьких та наймитських пісень). *Філологічні науки*. Мовознавство. 2014. Вип. 2. С. 7–14.

36. Кононенко І., Співак О. Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів. Київ : Вища школа. 343 с.
37. Кузьменко В. І. Словник літературознавчих термінів. Київ : Український письменник, 1997. 230 с.
38. Лабінська Г. Топоніміка: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 274 с.
39. Личук С. В. Покутські говірки Стечеви і Стецівки як відображення покутсько-буковинського мовного суміжжя. *Філологічні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку*: міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 28–29 січня 2022 року. Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2022. С. 30–31.
40. Лучик В. В. Етимологічний словник топонімів України []. К. : ВЦ «Академія», 2014, 544 с.
41. Лучик В. Слов'янська ономастика: стан і перспективи розвитку. *НЗ ТНПУ*. Серія: Мовознавство. 2017. Вип. 1 (27). С. 210–212.
42. Михальчук О. Рецензія: Колесник Н.С. Онімія української народної пісні [Рецензії та анотації]. *Мовознавство*. 2018. № 1. С. 75–78.
43. Михно Л. Демінутивні іменникові деривати в мовнообразній системі. *Stylistyka*. 2012. V. 21. С. 237–251.
44. Півторак Г. П. З історії власних імен. Валентин, Валентина, Валерій, Валеріан, Валерія. *Культура слова*. Київ, 1985. Вип. 29.
45. Поліщук Л. В. Специфіка фольклорної (поетичної) ономастики. URL: <http://www.rusnauka.com/NIO/Philologia/polischuk.doc.htm> (дата звернення 30.06.2022).
46. Походження прізвища Турчин. URL : <https://jak.koshachek.com/articles/pohodzhennja-prizvishha-turchin.html> (дата звернення 01.06.2022).
47. Романенко О. П. Комбінаторна семантика демінутивів у новогрецькій, сербській та українській мовах (на матеріалі колискових пісень): дис. ... док. філології. Київ, 2022. 180 с.

48. Сердега Р. Л. Діалектні елементи у текстах фольклору та проблема їх відбиття у «Словнику мови усної народної словесності». *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Українська мова. Том 32 (71). № 6. Ч. 1 2021. С. 43–47.
49. Скорик І., Случик А. Структурно-семантичний аналіз прізвищ жителів Ківерцівського району Волинської області. *Лінгвістичні студії*. 2018. Вип. 9. С. 118–132.
50. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей. Словник-довідник за ред. В. М. Русанівського; НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 2005. 334 с.
51. Торчинська Н. М. Підтекстова інформація власної назви у структурі епіграфа. *Записки з ономастики* : збірник наукових праць. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, 2015. Випуск 18. С. 659–669.
52. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія. Хмельницький : Авіст, 2008. 551 с.
53. Трійняк І. І. Словник українських імен. Київ: Довіра, 2005. 488 с.
54. Франко І. Я. Причини до української ономастики. Зібрання творів: в 50 т. Київ: Наукова думка, 1982. Т. 36. С. 391–426.
55. Хвіщук О. Структурно-семантичний аналіз прізвищ жителів м. Нововолинська Волинської області. Дис. ...канд. філолог. наук. за спеціальністю: 10.02.01 – українська мова. Луцьк, 2017. 275 с.
56. Худаш М. Л. З історії української антропонімії. Київ : Наукова думка, 1977. 236 с.
57. Чучка П. Антропонімія Закарпаття (вступ та імена): конспект лекцій. Ужгород, 1970. 104 с.
58. Чучка П. Слов'янські особові імена українців: історико-етимологічний словник. Ужгород : «Ліра», 2011. 432 с.

59. Швець А. І. Предметно-нормативна класифікація онімів та місце в ній фольклорних онімів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія. Сучасні тенденції розвитку мов. 2015. Вип. 13. С. 227–234.
60. Юзвенко В. Вацлав Залеський. *Народна творчість та етнографія*. К., 1957. № 4. С. 60–67.
61. Ющишина О. М. Прізвищеві назви і прізвища Центральної Хмельниччини XVII – XXI ст. дис. канд. філолог. наук за спеціальністю: 10.02.01 – українська мова. Вінниця, 2019. С. 78
62. Bartmiński J., Majer-Baranowska U. «Dunaj» w polskim folklorze. *Etnolingwistyka*. 1996. S. 167–184.
63. Bibliografia onomastyki polskiej od roku 1971 do roku 1980 włącznie. Pod red. K. Rymuta. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, Łódź, 1983. 266 s.
64. Bibliografia onomastyki polskiej od roku 1981 do 1990 włącznie. Oprac. R. Przybytek i K. Rymut, Kraków, 1992. 276 s.
65. Biernadski. Materiały do Polskiego Słownika Biograficzno-Genealogicznego. URL : <https://polishgenealogy.blogspot.com/2008/08/biernacki.html>. (дата звернення 30.06.2022).
66. Biolik M. Ekspresywa antroponimiczne w pieśniach ludowych z terenu Mazowsza i Podlasia. *Polszczyzna Mazowska i Podlasia*. 1997. S. 69–80.
67. Biolik M. Incypity z komponentem proprialnym w pieśniach ludowych Gustawa Gizewiusza. *Onomastica*. LXI.2. 2017. S. 447–459.
68. Biolik M. Nazwy własne w mazurskich pieśniach ludowych z XIX wieku. *Onomastyka polska a nowe kierunki językoznawcze*. Nr. VIII, 1993. S. 247–252.
69. Borek H. Nazewnictwo folklorystyczne. *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu: Językoznawstwo*. Nr. V: Z zagadnień leksykologii i stylistyki. 1973. S. 7–17.
70. Borek H. Imiona w śląskich pieśniach ludowych. *Studia Śląskie*. Seria nowa, t. XXVI, 1974. S. 75–78.

71. Brodziński K. O klasyczości i romantyczności tudzież o duchu poezji polskiej. Z wstępem i objaśnieniami prof. D-ra A. Łuckiego. Biblioteka narodowa. Serja I, Nr 10. Kraków: nakładem krakowskiej spółki wydawniczej, 1818. 131 s. URL : <https://kpbc.umk.pl/dlibra/doccontent?id=31189> (data звернення 30.06.2022).

72. Czarnik B. Deminutywa i augmentatiwa w pieśniach ludu polskiego na Górnym Śląsku Juliusza Rogera. *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu. Językoznawstwo*. Nr XI. Onomastyka. Dialektologia. Stylistyka. 1988. S. 163–179.

73. Dźwigoł R. Diiabelskość jako kategoria nazewnicza. *I Międzynarodowy Kongres Etnolingwistyczny Etnolingwistyka – bilans dyscypliny: stan badań, metody i postulaty badawcze*. Tezy referatów. Lublin, 2021. S. 42–44.

74. Famielec M. Белорусская ономастика. Топонимия: учебное пособие. Под общ. ред. А. М. Мезенко. Минск: Элайда, 2012. *Studia Wschódnoślōwiańskie*. Tom 12. Białystok, 2012. S. 357–359.

75. Heinrich A. Die schlesischen Ortsnamen, ihre Entstehung und Bedeutung. Ein Bild aus der Vorzeit, ²Breslau: Verlag von Priebatsch's Buchhandlung, 1888.S. 24.

76. Jakus-Borkowa E., Imię «Ewa» w polskim mazewnictwie. *Onomastyka i dialektologia*. 1997. S. 135–144.

77. Jarczak D. Imiona własne w ukraińskich pieśniach ludowych. *Zeszyty Naukowe w Szczecinie*. V. XII. 1982. S. 155–172.

78. Jasiewicz Z. «Pieśń i gra obrzędowa “Zelman” u Oskara Kolberga i innych. Materiały i interpretacje». *Lud*. T. 101. 2017. S. 279–303.

79. Jelonek T. Kategoria pamięci zakrzepła w mikrotoponimach. *I Międzynarodowy Kongres Etnolingwistyczny Etnolingwistyka – bilans dyscypliny: stan badań, metody i postulaty badawcze*. Tezy referatów. Lublin, 2021. S. 61–63.

80. Karaś M. Ze studiów leksykologicznych i onomastycznych. Wybór i opracowanie J. Reichan i M. Rak. Biblioteka «LingVariów». T. 24. Redaktor naukowy serii M. Skarżyński. Kraków : Księgarnia Akademicka, 2017. 324 s.

81. Kołesnyk N. Народнописенний рефрен «Дай, Боже»: спроба ономастичної інтерпретації. *Prace Językoznawcze*. Warszawa, 2016. 18/4. S. 83–92.
82. Koniusz E. Nazwa miejscowa Skalbmierz w noweli i Szkalmierz w rękopiśmiennym słowniczku gwarowym Adolfa Dygasińskiego w świetle genezy toponimu i dokumentacji źródłowej. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica*. V. VIII. Kraków, 2013. S. 149–156.
83. Kurzowa Z. Męskie imiona zdrobniałe w pieśniach ludu polskiego (na podstawie «Dzieł wszystkich» O.Kolberga). *Onomastica* XV. 1970. S. 234–281.
84. Łesiów M. Nazwy osobowe w ukraińskich dumach i pieśniach historycznych. *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu*. Nr. XIII. 1991. S. 225–231.
85. Lipiński K. Muzyka do pieśni polskich i ruskich ludu Galicyjskiego zebranych i wydanych przez Wacława z Oleska do śpiewu i na fortepian. Lwów : wyd. Pillera, 1833. 183 s.
86. Malec M. Imię w polskiej antroponimii i kulturze. Kraków : DWN, 2001. S. 110.
87. Matusiak-Kempa I. Maria Biolik. *Prace językoznawcze*. 2021, XXIII/2. S. 10.
88. Miodek J. Rzecz o języku. Prusy i Prusice. *Gazeta Wroclawska*. 2010. 3 września. URL: <https://gazetawroclawska.pl/rzecz-o-jezyku-prusy-i-prusice/ar/302890> (дата звернення 01.06.2022).
89. Miodek J. Warszawa wcale ne nie pochodzi od Warsa i Sawy. URL : <https://gazetawroclawska.pl/prof-jan-miodek-warszawa-wcale-nie-pochodzi-od-warsa-i-sawy/ar/1026359> (дата звернення 01.06.2022).
90. Piątkiewicz L. O pieśniach ludu polskiego i ruskiego. *Pamiętnik narodowy*. Lwów, 1827. S. 90–128.
91. Pluta F. Deminutywa w śląskiej pieśni ludowej. *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu*. Językoznawstwo. Nr. III. 1967. S. 33–57.
92. Poklewska K. Galicja romantyczna (1816–1840). Warszawa, 1976. 311 s.

93. Reczek S. O nazwiskach bohaterów komedii polskiej XVIII wieku. *Pamiętnik Literacki*. LXIV. 1953. Z. 3–4. S. 217–237.
94. Sarnowska-Giefing I. i Korzeniowska-Gosieniecka M. Bibliografia polskiej onobastyki literackiej do roku 2000. *Prace Instytutu filologii polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza*. Biblioteczka Poznańskich Studiów Polonistycznych Serii Językowych Nr 13. Poznań: Wydawnictwo WiS, 2001. 33 s.
95. Słownik gwar polskich. Ułożył Jan Karłowicz. Kraków, 1900. URL : https://archive.org/stream/sownikgwarpolsk03kargoog/sownikgwarpolsk03kargoog_djvu.txt (дата звернення 30.06.2022).
96. Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych. Cz. III: Odmiejscowe nazwy osobowe”. Kraków, 1997. S. 52.
97. Słownik języka polskiego. URL: <https://sjp.pwn.pl/slowniki/cyrku%C5%82.html> (дата звернення 30.06.2022).
98. Surma G. Nazwy własne w folklorze opoczyńskim. *Onomastyka literacka*. Olsztyn : WSP, 1993. S. 303–309.
99. Turek K. Karol Lipiński i jego opracowanie melodii ludowych do zbioru Wacława Michała Zaleskiego. *Zeszyt Naukowy AM im. K. Lipińskiego*. Wrocław, 1993. № 62. S. 129–135.
100. Wacław z Oleska [W. Zaleski]. Pieśni polskie i ruskie ludu Galicyjskiego. Lwów : wyd. Pillera, 1833. 529 s.
101. Węgrzyn-Klisowska W. Pieśni ludu Galicyjskiego Wacława z Oleska z muzyką Karola Lipińskiego: zawartość, repertuar, konkordancje. *Musica Galiciana*. Rzeszów, 1997. T. 1. S. 73–79.